

LUNDS
UNIVERSITET

Vägen ut – att bryta våldet

*Utvalda socialtjänsters arbete med våldsutövande män med fokus på
hjälpökande, stödinsatser och förutsättningar för att bryta våld*

Alva Vasterlsson & Nova Andersson

Kandidatuppsats SOPB63

VT26

Handledare: Hans Knutagård

Abstract

Authors: Alva Vastersson & Nova Andersson

Title: The way out – to break the cycle of violence [Translated title]

Supervisor: Hans Knutagård

Assessor: Cecilia Jonsson

The aim of this study was to examine the factors that contribute to men who use violence against their female partners seeking support from social services for the first time and initiating behavioral change. The study was based on a qualitative approach and consists of semi-structured interviews with seven social workers in Sweden who work with men using violence in intimate relationships. The empirical material was analyzed through thematic analysis and interpreted using social constructionism, hegemonic masculinity and stigma theory. The findings show that men rarely seek help on their own initiative, instead the contact is often preceded by external pressure such as separation, fear of losing children, police involvement, or ultimatums from partners or authorities. Shame, stigma and masculine norms were identified as significant barriers to help-seeking, while a respectful and non-judgmental professional approach was described as crucial in motivating men toward change. The study concludes that preventing men's violence against women requires both protective interventions for victims and preventive, change-oriented interventions directed at perpetrators. The study concludes that men often have a short window of motivation for behavioural change, which highlights the importance of providing low barrier support interventions by professionals.

Keywords: Intimate partner violence, help-seeking behavior, male perpetrators, social support, motivation

Förord

Vi vill rikta ett varmt tack till alla som på olika sätt har bidragit till att denna studie kunnat genomföras.

Ett särskilt tack riktas till våra intervjupersoner som generöst delat med sig av sina erfarenheter, kunskaper och reflektioner. Era insikter har varit avgörande för studiens genomförande och har gett oss en fördjupad förståelse för arbetet inom fältet, samtidigt som de har väckt ett intresse för vårt framtida yrkesliv.

Vi vill också tacka vår handledare Hans Knutagård för ditt stöd, din vägledning och dina värdefulla synpunkter under arbetets gång. Ditt engagemang och din förmåga att utmana oss i vårt tänkande har varit avgörande för studiens utveckling.

Slutligen vill vi tacka varandra för ett gott samarbete. Arbetet med uppsatsen har varit både utmanande och lärorikt, och vi är stolta över vad vi har åstadkommit tillsammans.

Innehållsförteckning

Abstract	2
Innehållsförteckning	4
1. Inledning	1
1.1 Problemformulering	1
1.2 Syfte och frågeställning	3
1.3 Avgränsning	3
1.4 Definition av begrepp	3
2. Tidigare forskning	4
2.1 Sökprocess	4
2.2 Betydelsen av tillit och respekt i professionellas bemötande	4
2.3 Stigma, sårbarhet och maskulinitetsideal i hjälpsökande kontext	6
2.4 Motivation till förändring	7
2.5 Tillgängliga och anpassade stödinsatser	8
2.6 Samhällsbilden av våldsutövaren	9
2.7 Sammanfattning	10
3. Teoretiska utgångspunkter	11
3.1 Socialkonstruktivism	11
3.2 Hegemonisk maskulinitet	13
3.3 Stigma	14
4. Metod	17
4.1 Metodomåttliga överväganden	17
4.1.1 Intervjuguiden	18
4.2 Urval	19
4.2.1 Urvalsram och urvalsstrategi	19
4.2.2 Rekrytering	19
4.2.3 Datainsamling	20
4.2.4 Deltagarna	20
4.3 Metodens tillförlitlighet	21
4.4 Bearbetning och analys	21
4.4.1 Transkribering	22
4.4.2 Analys	22
4.6 Etiska överväganden	23
4.7 Arbetsfördelning	24
5. Resultat och Analys	25
5.1 Våld som socialt konstruerat fenomen	25
5.2 Att sänka trösklarna	28

5.2.1 Kris, tillgänglighet och strategier för att möjliggöra kontakt	28
5.2.2 Stigma, maskulinitet och hjälpsökandets hinder	32
5.3 Organisatoriska strukturer och samverkan som förutsättning för hjälpsökande	34
5.3.1 När våldet faller mellan organisatoriska ansvar	34
5.3.2 Våld, missbruk och organisatoriska tolkningar	37
5.4 Behandlarens roll och inverkan	38
5.4.1 Behandlarens kön som faktor	38
5.4.2 Professionella egenskaper och kompetenser	40
5.5 Motivation till förändring	41
5.5.1 Inre motivation	41
5.5.2 Yttre påtryckningar	42
5.6 Ansvarstagande	44
5.6.1 Externalisering av våldet	44
5.6.2 Erkännande av våld	45
6. Resultatdiskussion	46
6.1 Studiens tillvägagångssätt	46
6.2 Frågeställningar	47
6.2.1 Hur sker den initiala kontakten med socialtjänsten?	48
6.2.2 Vilka faktorer eller händelser uppfattar yrkesverksamma som avgörande för att män som utövar våld i nära relationer för första gången tar kontakt med socialtjänsten?	48
6.2.3 Hur beskriver yrkesverksamma att mäns motivation och inställning till förändring ser ut i samband med den första kontakten med socialtjänsten?	49
6.4 Implikationer för socialt arbete	50
6.4.1 Marknadsföring av stödinsatser	50
6.4.2 Samverkan mellan socialtjänstens enheter	50
6.4.3 Uppföljning	51
6.5 Avslutande diskussion	51
7. Litteraturförteckning	53
8. Bilagor	56
Bilaga 1 - Samtyckesblankett	56
Bilaga 2 - Informationsbrev	58
Bilaga 3 - Intervjuguide	60

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Våld i nära relationer utgör ett omfattande samhällsproblem samt en allvarlig kränkning av grundläggande mänskliga rättigheter. Fenomenet drabbar miljontals människor världen över och medför långtgående konsekvenser för såväl individers fysiska och psykiska hälsa, som för samhället i stort. Enligt World Health Organization (2024) har ungefär en tredjedel av världens kvinnor någon gång utsatts för fysiskt och/eller sexuellt våld i en nära relation. Dessa siffror belyser problemets allvar och understryker behovet av fortsatt forskning, förebyggande arbete och samhälleliga insatser.

Idag finns det omfattande forskning, samt flera lättillgängliga stödinsatser för personer som utsatts för våld i nära relationer, såsom skyddat boende, rådgivning och emotionellt stöd. Samtidigt är det av stor betydelse att även rikta uppmärksamhet mot den andra sidan av problematiken, nämligen vilka stöd- och behandlingsinsatser som erbjuds män som utövar våld samt hur dessa män kommer i kontakt med sådana insatser.

Detta väcker centrala frågor om vilka förebyggande insatser som kan vidtas för att nå män innan våldet eskalerar, samt hur samhället kan skapa förutsättningar för att män ska söka hjälp och förändra sitt beteende. Enligt Morrison et al. (2024, s. 461) har en av fyra män någon gång i livet utövat våld i en nära relation. Även om majoriteten av män inte utövar våld, indikerar siffran att problemet är omfattande och att det finns ett behov av fördjupad kunskap om vilka faktorer som kan motivera våldsutövande män att söka hjälp och ta del av stödinsatser. Ökad förståelse inom detta område är central för att möjliggöra beteendeförändring och därigenom förebygga fortsatt våld i nära relationer.

Bakom varje enskilt fall av våld kunde varningssignaler identifierats tidigare, samt hjälpinsatser uppmärksammats för att motivera våldsutövare till förändring. För att

stoppa mäns våld mot kvinnor krävs ett aktivt och långsiktigt arbete med våldsutövarna. Det handlar om ett förebyggande arbete som syftar till att identifiera, motivera och erbjuda stödinsatser innan våldet eskalerar eller upprepas (Ekström & Dahl 2023, s. 356).

I Sverige utgör mäns våld mot kvinnor ett allvarligt och uppmärksammat samhällsproblem. Enligt Brottsförebyggande rådet (2024) uppger 15,2 % av kvinnor i åldern 16-84 år att de har utsatts för våld i en nära partnerrelation. Under perioden 2017-2024 dödades i genomsnitt 13 kvinnor per år i Sverige av en nuvarande eller tidigare partner (Regeringen, 2026). Historiskt har arbetet mot mäns våld vuxit fram ur kvinnorörelsen, men har successivt kommit att definieras som ett samhällsansvar där det formella ansvaret ligger hos socialtjänsten (Sörmark, Bildtgård & Hübner 2024, s. 414).

På 1990-talet uppmärksammades behovet av insatser riktade till män som utövar våld, vilket sedan dess har varit en återkommande fråga i statliga utredningar och propositioner (Sörmark, Bildtgård & Hübner 2024, s. 415). Enligt Socialtjänstlagen (2025:400) 13 kap. 8 § ska socialnämnden verka för att erbjuda insatser som syftar till att förändra sitt beteende för de personer som utövar våld mot närstående.

Våld i nära relationer påverkar inte bara den enskilda individen utan även barn, anhöriga och samhället i stort, och kan därför förstås som både en jämlikhetsfråga och en demokratisk utmaning. World Health Organization (2024) klassificerar våld i nära relationer som ett folkhälsoproblem då det kan leda till försämrad hälsa, ekonomiska svårigheter, sjukskrivningar och social utsatthet. Konsekvenserna av våld i nära relationer berör fler aspekter än enbart den våldsutsatta, vilket motiverar vikten av en mer nyanserad och helhetsinriktad förståelse av problemet. Detta aktualiserar vikten av att studera mäns våld i nära relationer ur ett förövarperspektiv i syfte att utveckla och optimera stödinsatser.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att undersöka vilka faktorer som bidrar till att män som utövar våld mot sin kvinnliga partner kommer i kontakt med socialtjänst och därigenom initierar en förändringsprocess.

- Hur sker den initiala kontakten med socialtjänsten?
- Vilka faktorer eller händelser uppfattar yrkesverksamma som avgörande för att män som utövar våld i nära relationer för första gången tar kontakt med socialtjänsten?
- Hur beskriver yrkesverksamma att mäns motivation och inställning till förändring ser ut i samband med den första kontakten med socialtjänsten?

1.3 Avgränsning

Studien avser mäns våld mot kvinnor i nära relationer, där närstående förstås som en person som den våldsutsatta har eller har haft en nära och förtroendefull relation till. Detta kan exempelvis omfatta maka, sambo, särbo eller partner i en kärleksrelation (Sinisalo & Moser Hällén 2018, s.18). Studien avgränsas till heterosexuella relationer och inkluderar inte våld i samkönade relationer eller kvinnors våld mot män.

1.4 Definition av begrepp

Våld kan förstås utifrån Sinisalo och Moser Hällén (2018) som beskriver "Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom denna handling skadar, smärtar, skrämmar eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något som den vill" (s. 35). En bredare förståelse av våld innebär även att inkludera handlingar som inte nödvändigtvis leder till synlig fysisk skada, men som ändå medför betydande belastning för individen, familjen och samhällets vård- och stödsystem (s. 34).

Utifrån detta perspektiv omfattar våld flera uttrycksformer, däribland fysiskt, psykiskt, sexuellt, materiellt och ekonomiskt våld. I denna studie inkluderas samtliga dimensioner av begreppet våld.

2. Tidigare forskning

I vår genomgång av tidigare forskning har vi valt sju vetenskapliga artiklar, både nationella och internationella. Forskningsmaterialet har strukturerats utifrån centrala teman som speglar olika aspekter av stödet till våldsutövande män: professionellas bemötande och förtroendefulla relationer, stigma, sårbarhet och motivation till förändring samt tillgänglighet och anpassning av stödinsatser. Kapitlet tidigare forskning avslutas med en sammanfattning som lyfter fram de viktigaste resultaten vilket ger en samlad bild av kunskapsläget inom området samt vad vår studie bidrar med för ytterligare kunskap och förståelse av ämnet.

2.1 Sökprocess

Lunds universitetsbiblioteks söktjänst FINN användes för att identifiera relevanta peer-review granskade forskningsartiklar i enlighet med studiens syfte. Prioritet gavs åt forskning publicerad under de senaste fem åren. Äldre studier har inkluderats när deras innehåll bedömts vara fortsatt relevant. För att säkerställa en systematisk och relevant litteratursökning har sökord använts. Dessa har kombinerats på olika sätt för att bredda och samtidigt avgränsa sökresultaten i linje med studiens syfte. Under sökprocessen var det svårt att hitta forskning som var relevant för vårt specifika ämne. Därför valde vi artiklar som låg nära studiens syfte och bidrog med övergripande forskning om problematiken, vilket resulterade i sju vetenskapliga artiklar.

2.2 Betydelsen av tillit och respekt i professionellas bemötande

Sörmark, Bildtgård och Hübner (2024) visar att professionellas bemötande har en central betydelse för hur män som utövar våld i nära relationer initialt kommer i kontakt med stödinsatser. En återkommande aspekt är vikten av att etablera en förtroendefull relation mellan professionell och klient (s. 416).

En fungerande behandlingsprocess, menar författarna, förutsätter redan vid första kontakten en terapeutisk allians där förtroende, respekt och empati är centrala. Utan ett tidigt bemötande präglat av dessa faktorer riskerar männen att avvisa stöd och kontakten

kan därmed gå förlorad, vilket försvårar möjligheten att initiera en förändringsprocess (Sörmark, Bildtgård & Hübner 2024, s. 421). Även Campbell et al. (2010) understryker att känslan av trygghet och förtroende är avgörande för att män ska våga söka hjälp. Män beskriver att de främst vänder sig till personer de upplever som tillförlitliga och som kan hantera information konfidentiellt, utan detta förtroende blir det svårt att tala om problematiken. Deltagarna i artikeln framhåller att det även är viktigt att mötas av professionella med djupgående kunskap om våld i nära relationer och dess dynamik (s. 417).

Ett genomgående tema i artiklarna är vikten av ett icke-dömande förhållningssätt. Männen beskriver att de vill bli bemötta med förståelse och stöd, utan att skuldbeläggas, samtidigt som deras problem erkänns och tas på allvar (Campbell et al. 2010, s. 418). I linje med detta visar Sengoelge et al. (2021, s. 150) att ett respektfullt och icke-dömande bemötande underlättar för män att prata om sitt våldsamma beteende. Männen själva framhåller samtidigt behovet av stöd i att förstå sitt ansvar för våldet, men också av att uppleva att förändring är möjlig. Tarzia et al. (2023) visar exempelvis att sättet samtal om våld initieras på kan påverka männens benägenhet att delta i förändringsarbete (s. 8025). Författarna beskriver att direkta och konfronterande frågor om våld kan skapa motstånd, medan mer indirekta frågor om relation, stress eller mående kan underlätta samtalet och bidra till ökad mottaglighet. Det betonas därför att professionella inte bör gå för snabbt fram, utan gradvis närma sig ämnet för att skapa förutsättningar för reflektion och insikt. Detta är särskilt viktigt då många män inte identifierar sig själva som våldsamma och därför kan avvisa interventioner som tydligt riktar sig till ”våldsutövare” (s. 8026).

Samtidigt lyfter författarna vikten av att öka männens medvetenhet om sitt eget beteende. Det beskrivs hur interventioner bör stödja män i att förstå utvecklingen av sitt handlande och dess konsekvenser, samt bidra till en insikt om att förändring är möjlig (Tarzia et al. 2023, s. 8027-8028). Ett alltför negativt eller skuldbeläggande fokus riskerar att förstärka känslor av hopplöshet och minska motivationen till förändring (s. 8029). Istället framhåller artikeln vikten av att arbeta med hopp, ansvar och framtidsorientering, utan att använda stigmatiserande etiketter (s. 8035). I enlighet med detta framhåller Sengoelge et al. (2021) att många män initialt söker hjälp för andra problem, såsom stress eller psykiskt mående, snarare än för sitt våldsamma beteende

som ofta är kopplat till skam och rädsla för konsekvenser (s. 150). Detta understryker vikten av att möta män där de befinner sig i sin problemförståelse. Det betonas också att fokus bör ligga på mannens handlingar snarare än på relationen eller andra personer, då detta kan underlätta ansvarstagandet (s. 155).

2.3 Stigma, sårbarhet och maskulinitetsideal i hjälpsökandets kontext

I Campbell et al. (2010) artikel framkommer det att män ofta undviker att söka hjälp för sitt våldsutövande då hjälpsökande associeras med egenskaper såsom svaghet och sårbarhet. Författarna belyser att traditionella maskulina könsnormer har en betydande inverkan på mäns benägenhet att söka stöd. Författarna beskriver hur män som utövar våld i nära relationer kan uppleva känslor av skam och förödmjukelse i samband med att söka stöd för sitt beteende.

Campbell et al. (2010) resultat indikerar således att traditionella maskulinitetsnormer fortsatt har en central position i samhället och kan fungera som hinder för våldsutövande män att söka hjälp (s. 417). På motsvarande sätt framhåller Parnell och Hammer (2018) liknande resultat, där maskulinitet normers betydelse för mäns hjälpsökande ytterligare belyses. Studien fokuserar främst på mäns motvilja att delta i parterapi, men berör även deras inställning till individuell behandling. Det framkommer att traditionella maskulina ideal kan begränsa mäns emotionella uttrycksförmåga, vilket i sin tur bidrar till en negativ inställning till rådgivning och terapeutiska insatser (s. 212). Artikelnen beskriver hur män kan avvisa hjälp utifrån maskulina normer om kontroll och självständighet. Hjälpsökande för ett problematiskt beteende upplevs därmed som ett hot mot identiteten som en stark och självständig man (s. 213).

Utöver dessa individuella och normrelaterade förklaringar vidgas perspektivet i Kuskoff, Clarke och Parsell (2022) artikel där den sociala stigmatiseringen av våldsutövande män diskuteras. Studien beskriver hur dessa män i samhället ofta betraktas som moraliskt ifrågasatta på grund av sitt våldsutövande. Detta kan komma till uttryck genom negativa attityder från omgivningen och ett begränsat socialt stöd. Istället för att främja social återintegration tenderar samhället att bemöta dessa män genom stigmatiserande processer, vilket ytterligare kan försvåra deras möjligheter att söka hjälp och förändra sitt beteende (s. 11590). Detta i enlighet med Campbell et al. (2010) som

beskriver hur hjälpsökande kopplas till skam och stigma, vilket sammantaget förstärker trösklarna för att söka stöd.

2.4 Motivation till förändring

Campbell et al. (2010) belyser i sin artikel vikten av att synliggöra problematiken gällande mäns våldsutövande genom samhälleliga insatser såsom kampanjer och utbildningar. Författarna framhåller att en ökad medvetenhet kring våld i nära relation kan bidra till att involvera män och pojkar i förebyggande arbete. Detta antas i sin tur kunna minska framtida våldsutövande samt uppmuntra män att ingripa och reflektera över sitt eget beteende. Detta bekräftas av Mbilinyi et al. (2023) som presenterar effekten av telefonbaserad motiverande förstärkningsteorier i sin studie. Denna typ av insats kan bidra till kortsiktig minskning av våldsutövande och öka motivationen att söka vidare behandling (s. 333).

Särskilt framträdande var män som själva upplevde negativa konsekvenser av sitt våldsutövande som uppvisade högre grad av motivation till förändring (Mbilinyi et al. 2023, s. 333). Vidare framkommer att utformning av informationsinsatser är av betydelse för mäns benägenhet att söka hjälp. Författarna beskriver hur annonserna medvetet utformades för att anknyta till mäns självbild, genom att till exempel betona strävan efter att vara en bra man, samtidigt som de synliggjorde hur våldsamt beteende kan skada både individen själv och närstående (s. 341). Ett konkret exempel som lyfts fram av Campbell et al. (2010) är kampanjen *Freedom from Fear* i västra Australien, där tv- och radioreklam samt tidningsannonser användes för att nå våldsutövande män och uppmuntra dem att kontakta en stömlinje för vidare kontakt med behandlingsinsatser (s. 414).

Tarzia et al. (2023) belyser att män som utövar våld ofta anser att orsakerna till sina problem inte kommer initialt från de själva, samtidigt som de kan uppleva en generell livs- och relation missnöjdhet. På samma sätt som Mbilinyi et al. (2023), betonar Tarzia et al. (2023) vikten av ett bekräftande tilltal som utgår från känslor och erfarenheter snarare än en direkt konfrontation av våldsbeteendet. En gradvis ansats som möjliggör egen reflektion framstår som mer gynnsam för att stärka motivationen till förändring (s. 8025). Författarna framhåller att fokus på personliga konsekvenser, såsom juridiska

följder, sociala konsekvenser och risken att förlora partner eller barn, kan fungera som motivationshöjande faktorer. Däremot betonas även vikten av att balansera detta med ett icke-stigmatiserande förhållningssätt då alltför stark skuldbeläggning riskerar att leda till uppgivenhet och avhopp från behandlingsinsatser (Tarzia et al. 2023, s. 8028-8029). Avslutningsvis belyser Sengoelge et al. (2021) vikten av att synliggöra våldet som problem i sig för att initiera en förändringsprocess. Studien visar att många män initialt har en extern motivation, exempelvis genom att de hänvisats till behandling av en tredje part. Genom att uppmärksamma och problematisera våldsbeteendet kan en ökad insikt utvecklas, vilket i sin tur bidrar till att stärka motivationen till förändring (s. 154).

2.5 Tillgängliga och anpassade stödinsatser

Trots socialtjänstens ansvar för både brottsoffer och våldsutövare verkar tillgången till stöd för män som utövar våld fortfarande vara begränsad. Det framhålls att forskningen kring behandling av våldsutövande män är relativt bristfällig jämfört med forskning kring stödinsatser för våldsutsatta. Till skillnad från kvinnors stöd, som ofta utgår från feministiska perspektiv saknar forskningen om våldsutövare en teoretisk utgångspunkt vilket påverkar både hur stödet utformas och dess tillgänglighet och begriplighet för målgruppen (Sörmark, Bildtgård & Hübner 2024, s. 414). I samma riktning menar Campbell et al. (2010) att befintliga insatser endast når en mindre del av de män som behöver stöd, många av männen söker inte hjälp alls, bland annat på grund av skam, osäkerhet kring vart de ska vända sig och en upplevelse av att insatser främst riktas till våldsutsatta (s. 414). Att insatserna uppfattas som riktade kan därav bidra till att män inte identifierar sig som målgrupp för stödinsatser, vilket i sin tur minskar sannolikheten att de söker hjälp (s. 418). Författarna pekar även på strukturella hinder där insatser ofta är kopplade till rättssystemet och präglas av tvång snarare än frivillighet, vilket ytterligare begränsar tillgängligheten. Därav lyfts vikten av att stödinsatserna behöver utformas så de upplevs som trygga och relevanta. Studien betonar även att kunskap från män med egen erfarenhet av våldsutövande kan vara en viktig resurs i utvecklingen av effektiva insatser (s. 419).

På motsvarande sätt framhåller Parnell och Hammer (2018) att för att stödinsatserna ska bli mer lättillgängliga för männen, de behöver de anpassas till hur män faktiskt uppfattar sin egen problematik och vilket behov av hjälp de själva anser att de behöver.

Författarna belyser att män ofta är långsammare än kvinnor när det gäller att uppmärksamma relationsproblem och ta kontakt med professionella. Vilket innebär att insatserna behöver fånga upp män i ett tidigt skede och på ett sätt som inte kräver att problemet redan är tydligt definierat (s. 212).

På liknande sätt betonar Mbilinyi et al. (2023) att många våldsutövare sällan påbörjar behandling frivilligt, utan ofta först efter yttre påtryckningar (s. 333). Samtidigt finns det indikationer på att män kan vara motiverade att förändra sitt beteende om stödet upplevs som tillgängligt, anonymt och icke-dömande (s. 341). Studien visar även att praktiska faktorer påverkar deltagandet av stödinsatserna vilket lyfter behovet av mer flexibla alternativ, exempelvis telefon eller nätbaserade lösningar, för att sänka trösklarna till stödinsatserna (s. 342). I enlighet med detta lyfter Tarzia et al. (2023) också betydelsen av lättillgängliga och tidiga insatser där digitala interventioner beskrivs som ett möjligt verktyg för att nå män innan våldet eskalerar (s. 8019). Dessa insatser kan fungera som en första kontaktpunkt och bidra till ökad medvetenhet om det egna beteendet, särskilt för män som annars inte skulle söka hjälp (s. 8020). Samtidigt betonas att om insatser upplevs som alltför komplexa eller konfronterande riskerar kontakten att avbrytas tidigt, vilket understryker vikten av ett varsamt och anpassat bemötande genom hela stödprocessen (s. 8033).

2.6 Samhällsbilden av våldsutövaren

Kuskoff, Clarke & Parsell (2022) beskriver i sin artikel hur det i internationell policykontext skett en tydlig förskjutning där samhället i större utsträckning erkänner att våld i nära relationer är ett könat problem, vilket i sin tur har lett till stärkt fokus på stöd och skydd för våldsutsatta kvinnor. Denna utveckling har dock inte i samma grad utvecklat insatser riktade mot män som utövar våld trots att forskning visar att sådana åtgärder är avgörande för att förebygga våldet (s. 11582). Enligt författarna präglas synen på män av en dubbelhet, där de både betraktas som aktörer i behov av insatser och samtidigt som opålitliga eller ovilliga att ta ansvar. Denna dubbelhet skapar

spänningar som påverkar hur insatser utformas och vilka insatser som prioriteras (s. 11584). Samhället tenderar att se våldsutövare som avvikande och exkluderade från gemenskapen vilket begränsar deras tillgång till stöd. Samtidigt visar forskning att just socialt stöd och känslan av acceptans är centrala för motivation till förändring, vilket innebär att denna negativa samhällsbild kan försvåra möjligheten att bryta våldsamt beteende (s. 11594). Detta bekräftas även av Campbell et al. (2010), som tidigare beskrivit hur insatser som uppfattas som riktade och stigmatiserade kan bidra till att män inte identifierar sig som målgrupp för stödinsatser, vilket i sin tur minskar sannolikheten att de söker hjälp (s. 418).

2.7 Sammanfattning

Sammanfattningsvis framgår det av artiklarna att en central förklaring till varför män avstår från att ta del av tillgängliga hjälpinsatser är för att hjälpsökande ofta förknippas med svaghet och sårbarhet. Traditionella maskulinitetsnormer framträder som en betydande faktor, då dessa ideal betonar självständighet, kontroll och styrka, vilket kan minska benägenheten att söka hjälp. Samtidigt visar artiklarna att yttre påtryckningar, exempelvis från partner, socialtjänst eller rättsväsende, ofta har betydelse för att män överhuvudtaget kommer i kontakt med stödinsatser. Motivation till förändring kan även uppstå genom negativa konsekvenser av det egna beteendet, en vilja att vara en "god man" samt insikten om att våldet skadar närstående.

Forskningen framhåller att professionellas bemötande är avgörande i förändringsprocessen. Ett respektfullt och icke-dömande förhållningssätt, i kombination med tydligt ansvarstagande, beskrivs som centralt för att män ska vilja öppna upp och ta emot stöd. Forskningen beskriver att stödinsatserna fortfarande är begränsade och ofta svåra att nå, vilket understryker behovet av lättillgängliga och lågtröskel baserade insatser.

Mot denna bakgrund syftar vår studie till att undersöka yrkesverksammas erfarenheter av arbete med våldsutövande män. Studien avser särskilt att belysa hur professionella idag förhåller sig till tidigare forskning om vikten av tillgänglighet och bemötande, samt om de upplever att exempelvis marknadsföring och synliggörande av stödinsatser

påverkar antalet män som söker hjälp. Vidare undersöks vilka faktorer som bidrar till att männen initierar en förändring av sitt våldsamma beteende, i syfte att skapa ökad förståelse för vilka aspekter som kan främja motivation till förändring och därigenom bidra till utveckling av mer ändamålsenliga stödinsatser.

3. Teoretiska utgångspunkter

I denna studie används två teorier och ett perspektiv - socialkonstruktivistiska perspektivet, hegemonisk maskulinitet och stigmatteori, för att analysera de faktorer som kan påverka mäns första kontakt med socialtjänsten. Detta möjliggör en förståelse för hur sociala normer, identiteter och föreställningar formas och får betydelse i social interaktion.

Socialkonstruktivismen bidrar med ett övergripande synsätt på hur verklighet och kunskap konstrueras genom sociala processer. Teorin om hegemonisk maskulinitet synliggör hur normer kring manlighet kan påverka mäns handlingskompetens (Knutagård 2022, s. 63), medan stigmatteorin belyser hur avvikelse från dessa normer kan påverka individens identitet och bemötande.

Sammantaget skapar dessa perspektiv en teoretisk ram som möjliggör en analys av individuella handlingar i relation till bredare sociala strukturer. Nedan presenteras de teoretiska utgångspunkterna mer utförligt.

3.1 Socialkonstruktivism

Studien tar sin teoretiska utgångspunkt i socialkonstruktivismens perspektiv att verkligheten, såsom vi uppfattar den, inte enbart är objektivt givet utan formas genom sociala processer och mänsklig interaktion (Wennerberg, 2010). Centralt för teorin är att samhällseliga fenomen, såsom normer, roller och institutioner, skapas och upprätthålls genom människors handlingar och gemensamma förståelser, något som är viktigt för förståelsen av vår studie. Det innebär att även sådant som ofta uppfattas som självklart eller naturligt i själva verket kan vara resultatet av historiska och sociala processer (s. 12). Vad som uppfattas som självklart kan variera över tid och mellan olika

sammanhang, detta innebär att sociala relationer och strukturer dessutom kan förstås som socialt skapade och föränderliga (s. 64). En viktig utgångspunkt är att människors kunskap om omvärlden inte enbart grundas i direkta sinnesintryck utan formas genom språk och tidigare erfarenheter. Genom språket lär vi oss att kategorisera och förstå världen, vilket innebär att vår uppfattning av verkligheten är beroende av de begrepp och tolkningar vi socialiseras in i. Detta medför att olika samhällen eller grupper kan tolka samma fenomen på olika sätt, beroende på vilka normer och föreställningar som råder (s. 12).

Socialkonstruktivismen betonar att det som uppfattas som naturligt eller självklart bör granskas kritiskt. Teorin möjliggör en analys av hur vissa fenomen framstår som givna, trots att de i själva verket är socialt skapade genom mänsklig praktik och tolkning. Verkligheten blir därmed inte något fast och oföränderligt, utan något som ges form genom hur människor uppfattar, kategoriserar och ger mening åt den (Wennerberg 2010, s. 13).

Den sociala interaktionen och språket, som är ett föremål för studien, är centrala i denna process eftersom kunskap skapas i samspel mellan människor. Det innebär att förståelser av världen formas i relation till den sociala och kulturella kontexten samt påverkas av den tidsanda som råder. Kunskap betraktas därmed inte som en neutral avbildning av verkligheten, utan något som produceras genom sociala praktiker och gemensamma tolkningsramar (Wennerberg 2010, s. 30).

Socialkonstruktivismen riktar fokus mot hur kunskap uppstår snarare än om den är sann eller falsk. I stället för att utgå från att kunskap speglar en objektiv verklighet, intresserar sig teorin för de processer genom vilken kunskap skapas, etableras och upprätthålls i ett samhälle (Wennerberg 2010, s. 30).

En ytterligare aspekt inom socialkonstruktivismen handlar om hur individer aktivt formar och presenterar sig själva i sociala sammanhang. Människor är medvetna om att det finns en skillnad mellan hur saker framstår utåt och vad som sker bakom ytan och använder detta strategiskt i sitt agerande. I detta sammanhang kan social interaktion förstås som något som liknar ett framträdande, där individen anpassar sitt uttryck efter situationen och omgivningen (Wennerberg 2010, s. 64). Mot denna bakgrund blir det

relevant att närmare belysa hur specifika normer och föreställningar formas i relation till kön, vilket behandlas genom teorin om hegemonisk maskulinitet.

3.2 Hegemonisk maskulinitet

I denna studie har vi valt att utgå från Raewyn Connells (2013) teori om hegemonisk maskulinitet för att skapa en djupare förståelse för mäns våldsutövande i nära relationer. Teorin är relevant då den belyser hur föreställningar om manlighet inte enbart formas individuellt, utan skapas och upprätthålls genom sociala normer och maktstrukturer.

Connells (2013) teori beskrivs i boken *Maskuliniteter* där han menar att hegemonisk maskulinitet innebär att en grupp kan hävda och upprätthålla en ledande position i samhället. Hegemonisk maskulinitet kan förstås som den maskulinitetsnorm som legitimerar mäns överordning i könsordningen och etablerar en hierarki mellan olika maskuliniteter (s. 115).

Med stöd i socialkonstruktivismens teori, beskriver Connell (2013) att hegemonisk maskulinitet inte är något statiskt som alltid ser likadant ut. Nya grupper kan utmana tidigare hegemoniska positioner och konstruera ny hegemoni (s. 115). Tina Mattsson (2021) fördjupar Connells antagande om konstruerad hegemoni, och menar på att det är vid en viss tidpunkt och i en viss kultur som maskuliniteter har en dominerande position, både i förhållande till kvinnor och mellan män. Någon som är en hegemonisk man i vår kultur, behöver inte vara en hegemonisk man i en annan kontext (s. 65). Även Wedgwood (2009) menar att manlig dominans är ett dynamiskt system som reproduceras och förändras genom sociala relationer och motstånd (s. 332).

Wedgwood (2009) beskriver att Connell använde sig av psykoanalys genom livshistorier och begrepp som repression. Detta för att förklara hur personligheten formas genom sociala påtryckningar, särskilt i barndomen, en process som samtidigt verkar på både individuell och samhällelig nivå (s. 334). Artikeln belyser både hur könsordningen reproduceras och hur den kan utmanas och förändras, bland annat genom att studera män vars maskulinitet är under press (s. 335).

Connells (2013) teori om hegemonisk maskulinitet används i denna studie för att förstå varför män som utövar våld kan avstå från att söka hjälp. Teorin belyser hur normer om styrka, kontroll och självständighet kan göra det svårt för män att erkänna problem, visa sårbarhet eller be om stöd. Hegemonisk maskulinitet kan därmed bidra till en förståelse för de hinder som män kan uppleva i processen att söka hjälp och initiera förändring.

3.3 Stigma

Goffmans (2020) stigmatteori används för att analysera hur klienter, i mötet med socialtjänsten, hanterar risken att framstå som avvikande i relation till rådande normer om ansvar, självständighet och social funktion.

Stigma kan förstås som en process där individer fråntas socialt erkännande när de inte lever upp till de normer och identitetsvärden som värdesätts i samhället (Goffman 2020, s. 8). Att vara stigmatiserad innebär därmed att avvika på ett negativt sätt från det som betraktas som normalt (s. 9). I linje med detta visar Camacho-Ruiz, Galvez-Sánchez och Limiñana-Gras (2026) att mäns psykiska ohälsa ofta döljs bakom socialt internaliserade maskulinitetsnormer som betonar emotionell återhållsamhet och självförsörjning, vilket kan leda till fördröjt hjälpsökande och försämrad psykisk hälsa (s. 3).

Goffman (2020) visar att detta inte enbart handlar om individens egenskaper i sig, utan om hur dessa tolkas i relation till sociala förväntningar (s. 26). Camacho-Ruiz, Galvez-Sánchez och Limiñana-Gras (2026) framhåller att mäns benägenhet att söka hjälp ofta begränsas av flera samverkande hinder. Centralt är de sociala stigma som omger emotionell sårbarhet, där uttryck för känslor ofta kopplas till svaghet eller femininitet inom rådande maskulinitetsnormer. Utöver detta framkommer andra viktiga hinder, såsom otillräcklig kunskap om psykisk ohälsa och vårdalternativ, samt svårigheter att skapa en förtroendefull terapeutisk allians med vårdpersonal. Dessa faktorer samverkar och kan leda till att män antingen undviker att söka vård eller söker

hjälp först när deras psykiska mående redan har försämrats, vilket i sin tur kan påverka behandlingsutfall och följsamhet negativt (s.3).

Camacho-Ruiz, Galvez-Sánchez och Limiñana-Gras (2026) beskriver hur hegemonisk maskulinitetsnormer kan påverka mäns benägenhet att söka hjälp eftersom hjälpsökandet ofta förknippas med brist på styrka och självständighet, samt att inte uppfattas som "en riktig man". Detta står i kontrast till ideal om att vara tuff, stark och självförsörjande vilket kan leda till att män undviker att söka stöd då de kan hota deras maskulina identitet. När dessa normer internaliseras kan självstigma uppstå, där behov av hjälp väcker skam och känslor av misslyckande. Hjälpsökande kan därmed uppfattas som ett tecken på beroende snarare än självständighet, vilket ytterligare förstärker stigmatiseringen och försvårar benägenheten att söka vård (s.21).

Begreppet stigma har historiskt använts för att beteckna synliga tecken på avvikelse, där individen markerades som moraliskt underlägsen och någon som bör undvikas. I en modern kontext handlar stigma snarare om sociala processer där vissa egenskaper eller handlingar tillskrivs negativ betydelse, vilket påverkar hur individen bemöts i sociala sammanhang (Goffman 2020, s. 23).

Camacho-Ruiz, Galvez-Sánchez och Limiñana-Gras (2026) beskriver att mäns psykiska lidande ofta osynliggörs genom både attitydmässiga hinder som skam, självstigma samt brist på anpassade insatser (s. 21). En central aspekt av Goffmans (2020) stigmat teori är att individen riskerar att reduceras till sin avvikelse, vilket kan leda till att andra bortser från övriga egenskaper och istället tolkar personen utifrån stigmat (s. 27). Detta kan även bidra till att negativa föreställningar och förklaringsmodeller, där individens beteende tolkas som ett uttryck för en underliggande brist, vilket i sin tur kan rättfärdiga ett visst bemötande (s. 28).

Vidare beskriver Goffman (2020) hur stigma påverkar social interaktion genom att skapa osäkerhet och obehag. Den stigmatiserade individen kan uppleva en osäkerhet kring hur hen uppfattas, vilket kan påverka hur personen agerar i mötet (s. 39). I linje med detta visar Camacho-Ruiz, Galvez-Sánchez och Limiñana-Gras (2026) att mäns rädsla för att vara utanför hegemoniska maskuliniteterna kan skapa undvikandebeteenden i vårdkontakter och minska öppenheten i terapeutiska

sammanhang (s. 21). Goffman (2020) beskriver hur en individ kan vara antingen “misskrediterad”, där stigmat redan är känt, eller “misskreditabel”, där det ännu inte är känt och därmed kan döljas (s. 75). Många män befinner sig initialt i en misskreditabel position där psykiskt lidande döljs för att undvika social sanktionering. Camacho-Ruiz, Galvez-Sánchez och Limiñana-Gras (2026) visar i detta sammanhang att stigma kopplat till hjälpsökande gör att män ofta fördröjer kontakt med vården tills problemen blivit mer allvarliga eller kommer till en brytpunkt (s.24).

Sammantaget visar Goffman (2020) hur stigmat teorin kan bidra till en djupare förståelse av hur sociala normer och förväntningar styr människors handlande i interaktion, medan Camacho-Ruiz, Galvez-Sánchez och Limiñana-Gras (2026) konkretiserar hur dessa processer tar sig uttryck inom mäns psykiska hälsa. Tillsammans visar de på att individer strävar efter att upprätthålla en socialt accepterad identitet, där ömsesidig hänsyn och anpassning bidrar till att bevara den sociala ordningen. När denna ordning hotas, exempelvis genom handlingar som bryter mot normer, kan det leda till skam och en risk att förlora socialt erkännande.

4. Metod

I följande avsnitt redogörs studiens metodologiska upplägg. Här presenteras val av metodmässiga överväganden, urvalsprocess, tillförlitlighetsaspekter, bearbetning och analys, etiska överväganden samt arbetsfördelning. Syftet är att på ett transparent sätt redogöra för de metodologiska ställningstaganden som ligger till grund för forskningsprocessen, för att stärka studiens trovärdighet.

4.1 Metodmässiga överväganden

Med utgångspunkt i studiens syfte har vi valt att använda oss av en kvalitativ ansats. På så sätt öppnade vi för en flexibel insamling och analys av data som var viktigt för vår studie av ett komplext ämne som våldsutövning, män och hjälpsökande (Bryman et al. 2025, s. 453).

Valet av en kvalitativ ansats möjliggjorde en fördjupad och kontextbunden förståelse av yrkesverksammas erfarenheter och tolkningar (Bryman et al. 2025, s. 455). Samtidigt innebar metodvalet att resultaten inte är statistiskt generaliserbara, då de baseras på ett begränsat och målstyrt urval. Avgränsningen till att intervjua yrkesverksamma inom socialtjänsten grundar sig i studiens syfte och den begränsade tidsramen, där det var lättare att få tillgång till och rekrytera yrkesverksamma, än män som utövar eller har utövat våld.

Resultaten bör därför förstås som analytiskt generaliserbara, där deras relevans ligger i att bidra med fördjupad kunskap och teoretiska insikter snarare än att representera en bredare population. Vidare kan tolkningarnas subjektiva karaktär innebära att alternativa förståelser av materialet hade varit möjliga.

Intervjuerna gav utrymme för nyanserade beskrivningar, men kunde samtidigt påverkas av att deltagarna formulerat svar som framstod som professionellt önskvärda. Under intervjuerna ställdes fördjupande frågor kring olika former av yttre påtryckningar, hur männens motivation förändras över tid samt känslorna kopplade till behandlingen.

En begränsning med intervjuerna är att det insamlade materialet bygger på intervjupersonernas egna erfarenheter och uppfattningar. Detta är något forskarna reflekterat över under intervjuernas gång, och uppmärksammat i resultatet. Forskarnas förståelse kring våld i nära relationer kan ha påverkat både intervjusituationen och tolkningen av materialet. Detta kan exempelvis ha kommit till uttryck i hur frågor formulerades, vilka följdfrågor som ställdes samt vilka aspekter av intervjupersonernas utsagor som uppmärksammades och tolkades som särskilt betydelsefulla. Då ämnet är normativt laddat finns även en risk att vissa perspektiv, såsom synen på ansvar och förändring, har betonats i högre grad än andra.

Det är även möjligt att forskarnas närvaro och sätt att ställa frågor har påverkat intervjupersonernas svar, exempelvis genom att vissa svar formulerats i linje med vad som uppfattats som socialt eller professionellt önskvärt. För att hantera detta har forskarna kontinuerligt reflekterat över sina egna antaganden under forskningsprocessen, samt diskuterat tolkningar och sättet att ställa frågor gemensamt i syfte att minska risken för ensidiga eller förutfattade slutsatser.

4.1.1 Intervjuguiden

Intervjuerna genomfördes med stöd av en semistrukturerad intervjuguide (se bilaga 3) som utformades utifrån studiens centrala teman och frågeställningar, exempelvis hur den första kontakten med socialtjänsten initieras och hur mäns motivation till förändring kan förstås i samband med det första mötet. Guiden fungerade som en utgångspunkt för intervjuerna och innehöll främst öppna frågor, vilket gav intervjupersonerna möjlighet att tala fritt och utveckla sina resonemang. Frågorna ordnades för att skapa ett naturligt samtalsflöde, där ordningsföljden kunde anpassas utifrån hur intervjuerna utvecklades (Bryman et al. 2025, s. 522). Under datainsamlingens gång reviderades intervjuguiden genom att vissa frågor omformulerades, togs bort eller kompletterades för att bättre fånga studiens centrala aspekter. Exempelvis förtydligades frågor om vilken typ av våld männen söker hjälp för samt om behandlarens kön kan påverka mötet. Begreppet "ofrivillighet" ersattes med "yttre påtryckningar", då kontakten i praktiken alltid skedde med någon grad av frivillighet. Frågor om att söka hjälp tillsammans med en partner togs bort, eftersom intervjupersonerna inte arbetade med parbehandling.

4.2 Urval

4.2.1 Urvalsram och urvalsstrategi

Urvalsramen i denna studie bestod av yrkesverksamma inom socialtjänsten som arbetar eller har arbetat med män som utövat våld mot sin kvinnliga partner. Urvalsramen omfattade därmed personal inom relevanta verksamheter där arbete med våldsutövande män bedrivs, ett så kallat målstyrt urval (Bryman et al. 2025, s. 459).

Vi har intervjuat personer med direkt koppling till studiens syfte som arbetat inom fältet i minst tre år, detta för att få en så bred och generell bild som möjligt. Både män och kvinnor inkluderades för att kunna analysera om behandlarens roll har en påverkande faktor.

Vår ambition var därför att genomföra så många intervjuer som var praktiskt möjligt inom ramen för arbetet och för att besvara studiens syfte samt fånga variation i materialet. Urvalets storlek har därmed styrts av studiens inriktning och praktiska förutsättningar. Totalt genomfördes sju intervjuer med yrkesverksamma.

Urvalet innebär vissa begränsningar. Studien utgår från professionellas perspektiv, vilket ligger i linje med syftet och ger insikt i hur männen förstås och hanteras i praktiken. Samtidigt innebär detta att målgruppen, våldsutövande mäns, egna upplevelser och perspektiv inte inkluderas i studien. Urvalet är därför begränsat och kontextbundet, vilket innebär att resultaten inte är generaliserbara, men kan bidra med analytiska insikter i liknande sammanhang.

4.2.2 Rekrytering

För att rekrytera intervjupersonerna sökte vi kontaktuppgifter till socialtjänsten via deras offentliga hemsidor och kontaktade verksamheterna per telefon. Under samtalen presenterades studiens syfte och möjlighet till intervju efterfrågades. Responsen var genomgående positiv, de flesta uppgav sina mejladresser för utskick av informationsbrev (se bilaga 2). I de fall personen som svarade inte själv hade möjlighet att delta, vidarebefordrades informationen istället till kollegor.

Genom detta tillvägagångssätt, där informationsbrev och våra kontaktuppgifter skickades vidare, säkerställdes deltagarnas anonymitet gentemot både kollegor och förmedlare. Detta möjliggjordes genom att intervjupersonerna själva kunde ta kontakt med oss, utan att någon fick kännedom om deras deltagande. Rekryteringen visade sig dock vara utmanande, vilket innebär att vi behövde följa upp med ytterligare mejl och i vissa fall ringa igen. Detta gjordes med förståelse för att deras klientarbete prioriteras högre.

4.2.3 Datainsamling

När vi rekryterat intervjupersonerna skickade vi ut samtyckesblankett (se bilaga 1), samt bokade in tider för intervjuer. Alla våra intervjuer hölls digitalt för att möjliggöra att intervjupersonerna kunde befinna sig i en annan ort. Vi upplevde inga större begränsningar med digitala intervjuer. Dock uppstod tekniska problem vid två av intervjuerna. Vid ett tillfälle försvann täckningen, och vid ett annat uppstod svårigheter att logga in på det digitala verktyg som användes (Bryman et al. 2025, s. 249-250). En annan nackdel som märktes av under intervjuerna var svårigheten att läsa av när personen pratat klart. Detta var inget som störde det inspelade materialet vid transkribering. Båda författarna var närvarande under intervjuerna, men en var huvudansvarig för att följa intervjuguiden och den andra ställde följdfrågor vid behov. Våra två första intervjuer skedde på Zoom. Detta var något vi ändrade då de yrkesverksamma uttryckte att de hellre använde Teams, då det är ett tekniskt verktyg de har tillgång till på arbetsplatsen. Under intervjuerna närvarade enbart en intervjuperson. Intervjupersonerna deltog i intervjuerna från olika platser, antingen från arbetsplatsen eller hemifrån.

4.2.4 Deltagarna

Vårt empiriska material består av sju yrkesverksamma personer inom socialtjänsten. Intervjupersonerna är geografiskt utspridda i olika kommuner runt om i Sverige. Vi har intervjuat fem män och två kvinnor. Samtliga arbetar specifikt med våldsutövare och har erfarenhet inom fältet som sträcker sig mellan tre till 30 år.

4.3 Metodens tillförlitlighet

För att säkerställa studiens kvalitet har vi tagit hänsyn till de kriterier som är centrala inom kvalitativ forskning. Studien genomfördes med en kvalitativ ansats i form av semistrukturerade intervjuer. Vi använde samma intervjuguide i samtliga intervjuer, med vissa justeringar under arbetets gång samt möjlighet till följdfrågor vid behov.

Inom kvalitativ forskning diskuteras begreppen trovärdighet, pålitlighet och överförbarhet. Trovärdighet innebär att forskarna är överens om vad de ser och hör (Bryman et al. 2025, s. 443). För att säkerställa trovärdigheten för vår studie närvarade vi båda på intervjuerna, samt analyserade och diskuterade vårt transkriberade material tillsammans.

Intervjupersonerna samtyckte till att vi fick spela in intervjun med en diktafon. Detta bidrog till ökad pålitlighet då materialet kunde granskas upprepade gånger och även analyseras av andra (Eidevald, 2022, s. 150). Eftersom studiens resultat bygger på ett begränsat och målstyrt urval är resultaten inte statistiskt generaliserbara, vilket medför en begränsad överförbarhet (Bryman et al. 2025, s. 446). Detta kan delvis förklaras av studiens tidsmässiga begränsningar, vilka inte möjliggjorde ett urval som kunde representera hela Sverige och alla socialtjänster. Trots detta bedöms studiens resultat kunna bidra med värdefull kunskap inom området och vara relevant i liknande kontexter.

4.4 Bearbetning och analys

Det inspelade datamaterialet har möjliggjort att intervjuerna kunde lyssnas igenom i efterhand, vilket bidrog till en mer korrekt och nyanserad förståelse av empirin. Inspelningarna möjliggjorde också att vi kunde ha fokus på intervjun och ställa relevanta följdfrågor.

Under intervjuerna valde forskarna en plats som var lugn och tyst för att säkerställa god ljudkvalitet och minska risken för störningsmoment (Bryman et al. 2025, s. 542). Under

en av intervjuerna försvann internet i början, detta bidrog till en paus i intervjun. För att inte missa någon viktig information valde forskarna att ställa den aktuella frågan på nytt.

4.4.1 Transkribering

Transkribering skedde manuellt, vilket bidrog till att forskarna kunde pausa, lyssna igen och säkerställa att det intervjupersonerna sa, återgavs korrekt (Bryman et al. 2025, s. 539).

Transkriberingen genomfördes löpande i anslutning till intervjuerna vilket gjorde att vi kunde analysera parallellt, vilket Bryman et al. (2025, s. 540) menar kan underlätta identifiering av återkommande teman och mönster. Vi gjorde en ordagrann transkribering där inga relevanta delar utelämnades. Enligt Bryman et al. (2025) stärker en ordagrann transkribering transparensen i forskningsprocessen och ökar studiens pålitlighet (s. 541).

Vid digitala intervjuer kan begränsningar med ljudkvaliteten uppkomma från båda parter. Under en intervju fungerade ljudet bra under själva intervjutillfället, men vid transkriberingen visade det sig att ljudkvaliteten var bristfällig. I transkriberingen markerades de delar där orden inte kunde uppfattas tydligt. Detta hade ingen påverkan på resultatet.

4.4.2 Analys

Det empiriska materialet har bearbetats utifrån en tematisk analys. Forskarna läste igenom det transkriberade materialet upprepade gånger, uppmärksammade teman och tog ut relevanta citat. Det transkriberade materialet kategoriserades och organiserades i teman som bedömdes vara mest relevanta i relation till studiens syfte.

Teman som ansågs vara relevanta till studiens syfte var våld som socialt konstruerat, sänkta trösklar, organisatoriska strukturer, behandlarens roll, motivation till förändring samt ansvarstagandet.

Studiens intervjupersoner är anonymiserade och har tilldelats pseudonymer i syfte att underlätta läsarens förståelse samt för att säkerställa konfidentialitet. Vid val av citat justerade vi varsamt citaten för att underlätta läsningen. Till exempel togs talord, som “ehh”, bort då de inte var relevanta till citatens betydelse. Annars har citaten används ordagrant för att öka transparens och studiens trovärdighet (Bryman et al. 2025, s. 541).

4.6 Etiska överväganden

I denna studie har vi säkerställt att forskningen genomförts på ett etiskt försvarbart sätt där deltagarnas rättigheter och välbefinnande har stått i centrum (Vetenskapsrådet, 2024). I enlighet med Eldén (2020) har deltagarna informerats om studiens syfte, upplägg och villkor, samt tydliggjort att deltagandet var helt frivilligt. I början av studien upplystes deltagarna om deras rätt att avbryta sin medverkan samt avstå från att besvara enskilda frågor, utan att behöva ange skäl eller utsättas för någon form av påtryckning (s. 29-30). Inför studien skickades en samtyckesblankett ut, vilket gav deltagarna möjlighet att ta del av informationen i förväg. Vid intervjutillfället inhämtades därefter ett muntligt samtycke, där deltagarna bekräftade sitt deltagande och gav samtycke till att intervjun spelades in med diktafon. Varje intervju avslutades med en fråga om det var okej att vi återkom vid behov, om ytterligare frågor eller funderingar uppstod efter intervjun.

Vidare har deltagarna haft möjlighet, om de ville, att ta del av och godkänna sina svar innan dessa har använts i studien, vilket har bidragit till transparens och ökad kontroll över den egna informationen (Eldén 2020, s. 85).

I genomförandet av studien har vi även vägt den potentiella nyttan mot möjliga konsekvenser för de yrkesverksamma som intervjuats samt den målgrupp som studien berör indirekt. Genom att samla erfarenheter och uppfattningar från yrkesverksamma som arbetar med målgruppen, våldsutövande män, utan att direkt involvera de personer vars handlingar studien berör.

För att uppfylla kravet på konfidentialitet har all insamlad information behandlats på ett sådant sätt att enskilda deltagare inte kan identifieras. Materialet har lagrats på diktafon och kommer att raderas efter studiens avslut och personuppgifter har endast hanterats i forskningssyfte i enlighet med nyttjandekravet (Eldén 2020, s. 31). Slutligen har vi följt principerna för personuppgiftshantering enligt GDPR, vilket innebär att all insamlad data har behandlats lagligt, ändamålsenligt och adekvat samt skyddats mot obehörig åtkomst (Eldén 2020, s. 43).

4.7 Arbetsfördelning

Arbetet har fördelats mellan författarna på ett tydligt och strukturerat sätt. Båda författarna har varit ansvariga för att hålla hälften av intervjuerna var, samt för att transkribera de intervjuer vi själva ansvarade för. Kategorisering av det empiriska materialet diskuterades tillsammans. Under skrivprocessen har arbetet delats upp i olika delar, där vi har ansvarat för olika avsnitt och moment. Samtidigt har samtliga delar av studien kontinuerligt bearbetats gemensamt. Texterna har lästs, diskuterats och reviderats tillsammans, vilket innebär att båda författarna har varit delaktiga i och haft insyn i samtliga delar av arbetet. Detta har bidragit till en enhetlig struktur och ett gemensamt ansvar för studiens innehåll.

5. Resultat och Analys

I detta kapitel presenteras resultaten från den tematiska analysen av intervjuer med yrkesverksamma på socialtjänsten. Syftet har varit att undersöka yrkesverksammas erfarenheter av våldsutövande män, med fokus på deras inställning till hjälp samt hur en förändringsprocess kan initieras.

Analysen utgår från sex identifierade teman: våld som socialt konstruerat fenomen, sänka trösklarna, organisatoriska strukturer och samverkan som förutsättning för hjälpsökande, behandlarens roll och inverkan, motivation till förändring samt ansvarstagande. Dessa teman belyser sammantaget hur individuella, relationella och organisatoriska faktorer samspelar i arbetet med att förstå och förändra våldsutövande beteenden.

5.1 Våld som socialt konstruerat fenomen

Genom socialkonstruktivistiska perspektivet kan våld förstås som ett resultat av inlärd normer, värderingar och handlingsmönster, där både synen på våld och vad som räknas som våld förändras över tid och mellan olika kontexter (Wennerberg 2010). Detta perspektiv blir särskilt relevant i relation till hur intervjupersonerna beskriver att män ofta inte själva identifierar sitt beteende som våld. Flera intervjupersoner lyfter att våld i första hand förstås som fysiskt, medan andra former förblir osynliga, Caroline beskriver:

Caroline: När en person söker behandling har de ofta inte full förståelse för det psykiska våldet. De fokuserar mycket på det fysiska. 'Jag var inte våldsam, jag skulle aldrig slå någon, jag har aldrig rört en kvinna, jag skulle aldrig lägga hand på någon'.

Samtidigt framkommer det vidare i intervjun att andra handlingar förekommer:

Caroline: *'Jag brukar slå i dörrar, jag kan kasta saker'. De tänker att det är bättre att jag slår på saker än att jag slår på människor.*

Caroline förtydligar i citatet hur definitionen av våld är socialt och språkligt konstruerad (Wennerberg, 2010). När våld enbart kopplas till fysiska handlingar exkluderas exempelvis psykiskt, materiellt och ekonomiskt våld från individens egen förståelse. Detta indikerar att våld utan synliga fysiska skador riskerar att osynliggöras, då fysiskt våld är mer konkret och därmed lättare att identifiera, medan psykiskt våld ofta framstår som mindre synligt och svårare att uppmärksamma.

Caroline betonar även vikten av att etablera en gemensam begreppsapparat:

Caroline: *Man måste prata samma språk om man ska kunna förstå varandra, annars tänker de 'Nej men det sysslar inte jag med, jag är inte våldsam'.*

Denna process kan förstås genom socialkonstruktivismens fokus på hur språk formar verklighetsuppfattningar. Vad som erkänns som våld beror på vilka begrepp individen har tillgång till, vilket också påverkar möjligheten till förändring (Wennerberg, 2010).

Flera intervjupersoner beskriver också hur förståelsen av våld har förändrats över tid. Detta illustrerar hur våldsbegreppet är historiskt föränderligt (Wennerberg, 2010). Handlingar som idag definieras som våld, exempelvis kontroll, isolering eller ekonomiska begränsningar har inte alltid förståtts på samma sätt. Det som i en historisk kontext kunde betraktas som normalt eller accepterat kan i en annan tid definieras som problematiskt och skadligt.

Patrik: *Det våldet har blivit så tydligt nu, det hänger ihop, psykiskt våld, att man inte sett det tidigare.*

Det framkommer i intervjumaterialet att män som söker hjälp ofta inte presenterar en tydlig bild av hela våldsproblematiken från början, utan att olika våldsformer blir synliga i olika skeden av kontakten. Detta kan bero på att männen sitter kvar i en

tidigare version av vad våld är medan socialtjänsten och liknande sitter inne med en uppdaterad version. Då gäller det att hitta gemensamt språk och definition (Wennerberg, 2010). Flera intervjupersoner beskriver att i den initiala kontakten är det ofta det fysiska våldet som lyfts fram, medan det psykiska våldet framträder först efterhand när relationen till professionella har etablerats:

Sune: Fysiskt våld kan ju vara de mest transparenta och kommunicerbara som är toppen på ett isberg i en problematisk relation, fysiskt våld föregås nästan alltid av psykologiskt våld.

Samtidigt lyfter andra intervjupersoner att processen kan se motsatt ut, där det fysiska inte alltid är det som först identifieras:

Linus: De fysiska tar nog lite mera tid, om jag har slagit rent fysiskt så det blivit blåmärken eller sparkat, de kommer lite längre fram. De är tuffare att erkänna på något vis.

Linus belyser att våldsformerna ofta hänger samman och inte kan förstås som separata fenomen. Det som först framträder som fysiskt våld kan visa sig vara en del av en bredare problematik av psykisk kontroll, hot och kränkningar. På så sätt blir synliggörandet av våld en process där fler lager successivt kommer fram, snarare än en färdig problemförståelse från början.

Caroline: Man kanske inte alltid ska tänka att vi måste få stopp på våldet, utan att vi ska minska våldet.

Caroline betonar vikten av att inte fastna i en identitet som "våldsutövare", utan istället fokusera på handlingar och möjligheten till förändring. Det kan förstås som ett mer praktiskt synsätt där förändring ses som en gradvis process snarare än en omedelbar omvandling.

Sammantaget visar analysen att våld förstås och formas socialt, där definitioner och tolkningar påverkar både hur problemet hanteras och hur förändring möjliggörs. Att se våld som något som *görs* snarare än något som *är* (Wennerberg, 2010), skapar därmed utrymme för stegvisa förändringsprocesser.

5.2 Att sänka trösklarna

En central utgångspunkt i både tidigare forskning och intervjumaterialet är att vägen till stöd sällan är självmotiverad, utan ofta sker i samband med en konkret händelse. Flera intervjupersoner beskriver att män främst söker hjälp när konsekvenserna blivit tydliga.

5.2.1 Kris, tillgänglighet och strategier för att möjliggöra kontakt

Caroline: Det är lättast att nå männen när det precis har hänt något. Om det har kommit in en orosanmälan till barn och unga där det kan vara en incident. Det kan ha varit polis på plats eller någon granne som orosanmält.

Caroline belyser att det är lättast att nå männen i samband med att något har hänt. När tröskeln är låg ökar männens motivation att påbörja ett förändringsarbete. Otto och Sune resonerar i liknande termer som Caroline, där Sune lyfter den höga tröskeln i att själv identifiera behovet av hjälp:

Sune: Sen ska man hitta någon som kan hjälpa mig, det är också ett initiativ, vad finns det för personer eller stödfunktioner över huvud taget och vill jag gå till just dom? Sen om man har gått dit en gång kan man också tycka att 'vad är detta för något skrälligt som sitter där och säger att jag varit dum, nej tack!' Man ska vilja fortsätta! Sen också kanske vilja förändra sig!

Otto betonar svårigheten i att nå män spontant:

Otto: Det är svårt att nå ut, svårt att få dem att spontant själva söka hjälp för jag antar att det är så enormt mycket skam i det här.

Ovanstående pekar på att hjälpsökande ofta sker i ett “fönster” där yttre påtryckningar har en inverkan. Detta ligger i linje med Sengoelge et al. (2021) som framhåller att “män uppgav att de kom till ett behandlingsprogram för våldsutövare efter hänvisning från en tredje part” (s.154). Författaren beskriver att män ofta initialt drivs av extern motivation snarare än en inre vilja till förändring (Sengoelge et al. 2021). Även Mbilinyi et al. (2023) framhåller att kontakt ofta initieras av andra, vilket kan vara avgörande i ett tidigt skede. Samtidigt visar materialet att detta fönster är kortvarigt. Vad kan socialtjänsten göra för att fånga männen inom detta fönster?

Patrik: Sällan de tänker att 'ja för en månad sen gjorde jag de därför kontakter jag nu'. Jag tror det är i närtid, något har hänt, en konsekvens av något. Frugan kan ha flyttat med ungarna, hon säger att 'sker de inte en förändring nu gör jag slut'. Det har hänt något konkret.

Vad Patrik menar kan förstås i relation till Goffmans (2020) stigmat teori, där individen i normala fall försöker skydda sin sociala identitet genom att dölja avvikande beteenden. Individen är därför “misskreditabel” då stigmat inte är känt och därmed försöker döljas (Goffman, 2020). I en akut situation blir dock denna kontroll svårare att upprätthålla, vilket kan öppna upp för kontakt. När situationen stabiliseras finns en risk att individen återgår till strategier som förnekelse eller nedtoning, vilket försvårar hjälpsökandet.

En framträdande aspekt under intervjuerna är också vikten av att göra stödsatser synliga och lättillgängliga. Flera intervjupersoner menar att traditionella vägar in via socialtjänsten kan upplevas som hinder, alternativa ingångar är därför viktiga. Att sänka trösklarna är ett återkommande tema som både Patrik och Otto uttrycker på olika sätt:

Patrik: Vi vill försöka få ner tröskeln in till oss så mycket som det går. Det ska vara lätt att komma hit!

Otto: Kommer man till oss spontant och söker hjälp som våldsutövare ska man få det direkt utan att vi ska hålla på och utreda, vi har försökt ta bort så mycket hinder som det bara går.

Denna typ av lågtröskel insatser ligger i linje med Mbilinyi et al. (2023) som betonar vikten av tidiga och lättillgängliga insatser för att minska motståndet. Även Tarzia et al. (2023) lyfter fram betydelsen av flexibla och mindre formella kontaktvägar, såsom telefon eller digitala lösningar, för att nå män som annars inte skulle söka hjälp.

Samtidigt framkommer att tillgänglighet inte enbart handlar om organisatoriska strukturer, utan också om hur information förmedlas. Flera intervjupersoner, exempelvis Patrik, beskriver vikten av att nå män i deras vardagliga miljöer:

Patrik: Eftersom jag säger att det är ett samhällsproblem så försöker vi gå ut till stora arbetsplatser, köpcentrum och sätta upp affischer. Det blir inte så hotfullt heller för dem. De kan ju ta en bild och gå därifrån, de behöver inte ta med sig affischen.

Caroline är inne på samma spår:

Caroline: Det är viktigt att vi är ute och pratar generellt om våld så att folk får kunskap. Men också att vi vill ju att folk ska komma till oss.

Även Linus och Otto beskriver liknande insatser som ovan genom informationsspridning på offentliga platser och arbetsplatser. De betonar vikten av att nå män utanför socialtjänstens kontext, i miljöer där de rör sig i vardagen och där kontakten med information inte upplevs som hotfull och stigmatiserande. På så sätt kan insatserna bidra till att sänka tröskeln, samtidigt som de väcker medvetenhet, igenkänning och ett initialt intresse för att söka stöd. Detta kan kopplas till Sengoelge et al. (2021) som betonar att hjälpsökande påverkas av hur tillgänglig och inkluderande hjälpen upplevs, både språkligt och miljömässigt.

En återkommande utmaning som framträder i både intervjuerna och forskningen är att många män inte identifierar sitt beteende som våld:

Linus: Vi måste göra det mer tydligt, hur och vad det är som är våld egentligen! Jag tror att han inte går och upplever sig själv som våldsam, jag tänker på de som kommer hit, 'jag slåss inte, sparkas inte, eller drar inte i håret' eller vad det nu är, de tänker mer fysiskt. Sen att 'jag blir hotfull eller skrämmande eller de sakerna'. Oftast så ser de inte själva eller upplever inte att det är våld. Ja, vi behöver egentligen tala om vad som är våld.

Caroline lyfter därför vikten av hur frågan om våld formuleras:

Caroline: Har du problem med ilska? Får du höra att du blir för arg ibland? Det kan vara ganska milda frågor för det kanske inte ska stå, slår du din fru? Då kanske folk bara tittar bort! Man behöver liksom återigen inte dalta, men hitta andra ingångar för att sen såklart lägga fullt ansvar på handlingarna.

Caroline illustrerar här en central balansgång mellan att synliggöra våldet och samtidigt inte skapa ett omedelbart motstånd. Detta ligger i linje med Sengoelge et al. (2021) som beskriver betydelsen av att problematisera våldet för att möjliggöra förändring, men hur detta görs påverkar individens mottaglighet.

I citatet blir även kopplingen till stigma tydlig. Enligt Goffman (2020) innebär erkännandet av våld inte bara att handlingen synliggörs, utan också att individen riskerar att kategoriseras som avvikande. Ett resonemang som förstärks av Kuskoff et al. (2022), som beskriver hur våldsutövare ofta framställs som moraliskt ifrågasatta och socialt avvikande, vilket kan leda till att de inte identifierar sig som mottagare eller personer som är i behov av de aktuella stödinsatserna.

Sammanfattningsvis visar detta på att genom att formulera frågor mer indirekt, exempelvis kring ilska eller relationssvårigheter, kan en första kontakt möjliggöras utan

att individen direkt behöver identifiera sig som våldsutövare. Detta kan bidra till att minska stigma och underlätta ett gradvis erkännande av problemet, vilket även stöds av Mbilinyi et al. (2023).

5.2.2 Stigma, maskulinitet och hjälpsökandets hinder

Våldsutövande mäns benägenhet att söka stöd kan förstås i relation till bredare sociala normer kring maskulinitet och stigma. Flera intervjupersoner lyfter skam och stigma som en central barriär i arbetet med att nå våldsutövande män, vilket även David betonar när han beskriver hur starkt dessa känslor påverkar kontakten:

David: Det handlar ju om att hitta rätt hjälp, det är så mycket skam och skuld och förtroende också.

Mäns hjälpsökande begränsas ofta av normer kring självständighet och emotionell kontroll. I detta sammanhang kan hjälpsökande upplevas som ett avsteg från rådande maskulinitetsnormer, vilket kan bidra till både skam och stigma (Connell, 2013). Behovet av hjälp riskerar därmed att uppfattas som ett tecken på svaghet, samtidigt som männen kan vara rädda för att bli sedda som våldsamma eller avvikande, vilket ytterligare kan försvåra benägenheten att söka stöd. Mot denna bakgrund lyfter Patrik vikten av ett bemötande och ett samhälleligt samtal om våld som minskar skam och möjliggör kontakt med stödinsatser:

Patrik: Vi tillsammans försöker så mycket som möjligt prata om det på ett sätt som inte stigmatiserar. Att vi kanske tillslut kan komma till punkten att våld i nära relation oavsett form, blir lite mer som icke stigmatiserade, ungefär som psykisk ohälsa blivit. Vi måste gemensamt hålla igång snacket, det får ta den tid det tar. Det är som att vända oljetankar i vatten, det tar tid detta!

Patriks resonemang synliggör hur stigma inte enbart är ett individuellt hinder, utan också ett strukturellt och samhälleligt fenomen som kräver långsiktigt

förändringsarbete. Detta ligger i linje med Kuskoff et al. (2022), som menar att hur våldsutövare framställs i samhället påverkar deras möjligheter att identifiera sig som hjälpsökande. Detta kan även kopplas till att bli misskrediterad, något som Goffman (2020) beskriver. Att bli misskrediterad av samhället kan innebära svårigheter att söka stöd, då deras behov inte prioriteras eller tas på allvar. För att en våldsutövare lättare ska påbörja en förändringsprocess krävs därför ett individuellt ansvarstagande samt ett erkännande från samhället att personen har rätt till stödinsatser.

Parnell och Hammer (2018) visar att hjälpsökande kan upplevas som ett hot mot den maskulina identiteten, vilket gör att män undviker kontakt tills situationen blir akut. Detta återkommer tydligt i intervjumaterialet, där deltagarna beskriver att män sällan söker hjälp frivilligt utan först när konsekvenserna blivit påtagliga. Sune problematiserar detta genom att lyfta svårigheten i att själv ta initiativ till kontakt och hur hjälpsökande kan upplevas som ett erkännande av skuld:

Sune: Man måste erkänna att 'jag är faktiskt en våldsutövare och behöver stöd för det'. Det tror jag är jättesvårt. Vem vill själv gå, det är som att anmäla sig själv till ett brott. Det måste ju krävas väldigt mycket guts eller externa påtryckningar för att de ska ske.

Sune belyser svårigheten för män att inse sin problematik och söka stöd för den. Det Sune framhåller kan även förstås genom att hjälpsökande ofta ses som en brist på styrka och självständighet för män. Hjälpsökandet står i motsats till ideal om att vara en tuff och självförsörjande man som ligger i linje med Connells (2013) teori om hegemonisk maskulinitet. När dessa maskulina normer internaliseras kan självstigma uppnås, där behov av hjälp väcker skam och känslor av misslyckande, vilket även Camacho-Ruiz, Galvez-Sánchez och Limiñana-Gras (2026) kom fram till i sin studie.

Vidare kan Connells (2013) teori om hegemonisk maskulinitet bidra till förståelsen av varför våld och hjälpsökande blir svåra att förena. Om maskulinitet kopplas till kontroll och självständighet kan både våldsanvändning och motstånd till hjälp ses som strategier för att upprätthålla denna identitet. Samtidigt innebär kontakt med stödinsatser ett erkännande av bristande kontroll, vilket kan upplevas som hotfullt. Detta blir även

tydligt i Carolines resonemang kring hur män inte alltid identifierar sitt beteende som problematiskt:

Caroline: De säger att 'det var inte så farligt, så var det inte och jag bara gjorde detta för du vet', att hitta massa sådana förklaringar.

Sammantaget visar analysen att höga trösklar för hjälpsökande främst kan förstås i relation till stigma, maskulinitetsnormer och hur våld benämns och förstås. Utifrån teorier om hegemonisk maskulinitet kan männens motstånd mot hjälpsökande kopplas till normer om självständighet och kontroll, där hjälp kan uppfattas som ett tecken på svaghet (Connell, 2013). Samtidigt kan stigma och skam kring att identifieras som våldsutövare försvåra kontakt med stödinsatser. Detta pekar på att lågtröskel arbete kräver både organisatorisk tillgänglighet och ett medvetet, icke-stigmatiserande arbetssätt där våld kommuniceras på ett sätt som möjliggör kontakt utan att förstärka motstånd. Därmed blir även stödinsatsernas organisering och samverkan avgörande för att nå våldsutövande män.

5.3 Organisatoriska strukturer och samverkan som förutsättning för hjälpsökande

En framträdande aspekt i intervjumaterialet är hur organisatoriska strukturer och samverkansformer inom socialtjänst och närliggande verksamheter påverkar möjligheten att nå våldsutövande män. Till skillnad från det tidigare temat som främst fokuserade på individens benägenhet att söka hjälp, synliggör detta tema hur hjälpsökandet i hög grad är beroende av hur systemet är uppbyggt, samordnat och tillgängligt i praktiken.

5.3.1 När våldet faller mellan organisatoriska ansvar

Astrid och Caroline beskriver att många av de våldsutövande män som de kommer i kontakt med skickats vidare från socialtjänstens andra enheter:

Astrid: *Vi tycker inte att det är så många som hör av sig själva hit, det vanligaste är att man kommer genom att man har kontakt med socialtjänsten på något vis.*

Caroline belyser även:

Caroline: *Man brukar säga att våldet försvinner längst utredningen, barnsekreterare har fullt upp med att utreda föräldraförmågan så de liksom glömmer bort att vi finns.*

Det Astrid och Caroline beskriver ligger i linje med Mbilinyi et al. (2023), som visar att kontakt med stödinsatser ofta initieras av externa aktörer snarare än individen själv. Materialet visar att denna indirekta väg skapar sårbarhet i systemet, där våld inte alltid fångas upp som en egen problematik. Därmed riskerar våld att osynliggöras i utredningsprocesser.

Utifrån Goffmans teori kan detta förstås som en fråga om social och institutionell uppmärksamhet. Det som inte får utrymme i interaktionen riskerar att tappa betydelse (Goffman, 2020). I praktiken innebär detta att frågor om våld hamnar i bakgrunden när socialsekreterare istället fokuserar på exempelvis ekonomi, boende eller barnets skolgång under utredningen. Våldet blir därmed inte nödvändigtvis frånvarande, men nedprioriteras till förmån för andra bedömningsområden. Detta visar hur organisatoriska prioriteringar påverkar vilka problem som uppmärksammas och vilka som osynliggörs i det praktiska arbetet.

Samtidigt framträder brister i samverkan som en återkommande utmaning. Caroline beskriver att samarbetet mellan enheter ofta är personbunden snarare än systematiskt:

Caroline: *Samverkan funkar fortfarande lite halvdåligt. Nya personer som kommer in på barn och unga som har jättemycket och gör sitt allra bästa men det är väldigt mycket man ska kunna, och då kanske man inte direkt tänker att, 'nu ska vi koppla in dem där!'*

Caroline menar att om enskilda handläggare inte aktivt uppmärksammar våldsproblematik, riskerar den att inte följas upp. Ur ett organisatoriskt perspektiv kan detta förstås som bristande institutionalisering, där rutiner saknas eller inte tillämpas konsekvent, därför gynnas organisationer av gemensamma definitioner och rutiner.

Vidare framträder betydelsen av organisatorisk synlighet och intern kunskapsspridning. Det framkommer i intervjuerna, av Linus och Astrid, att behovet av att kontinuerligt påminna andra enheter om verksamhetens existens är av betydelse:

Linus: Sen kan jag gå något varv nere på barn och påminna att jag finns.

Astrid: Ju mer vi visar oss utåt ju mer klienter kan vi få tag i.

Citaten visar att tillgången till stöd inte enbart handlar om formella strukturer, utan också om hur väl verksamheten är integrerad i organisationens vardagliga arbete. Något som ligger i linje med Campbell et al. (2010) som menar att synliggörande blir en central strategi för att överhuvudtaget nå målgruppen. Samtidigt lyfts begränsningar i det förebyggande arbetet av flera personer, bland annat David som önskar mer uppsökande insatser:

David: Jag tänker att egentligen skulle vi behöva ut på skolor, kanske kunna söka upp män på arresten.

Här framträder en spänning mellan vad som uppfattas som behov och vad organisationen har möjlighet att genomföra. Bland annat Otto nämner även den politiska styrningen, där uppdrag och resurser påverkar handlingsutrymmet:

Otto: Vi har varit ålagda att försöka nå ut till fler våldsutövare, ett riktat uppdrag till oss.

Detta visar hur organisatoriska prioriteringar inte enbart formas internt, utan även påverkas av externa styrsignaler. Sune belyser även hur förståelsen av våldet kan påverkar arbetet med våldsutövare:

Sune: Man måste vara expert för att veta att det ens är våld, desto mer man talar om det, desto mer kommer det att belysas.

Detta kan kopplas till hur kunskap och begrepp påverkar identifiering. Om våldsbegreppet är otydligt eller brett kan det både synliggöra fler handlingar, men också skapa osäkerhet kring gränsdragningar. Detta påverkar i sin tur hur organisationen agerar. Hur våld definieras påverkar därmed också den politiska förståelsen av problemet, vilket i förlängningen styr hur resurser prioriteras och fördelas, vilket kan förstås som att allt är socialt konstruerat (Wennerberg, 2010).

5.3.2 Våld, missbruk och organisatoriska tolkningar

En annan central aspekt rör hur våld kopplas till andra problemområden, särskilt missbruk. Här framträder olika perspektiv i materialet:

Otto: Jag tycker att det är väldigt ofta just det här att alkohol finns med liksom. Det finns en del som har lättare att ta till sig den biten, och sen skylla på alkoholen och ta till sig hjälpen därifrån. Sen får man förhoppningsvis kanske tillfälle längre fram att prata om våldet.

Samtidigt problematiserar Caroline denna koppling:

Caroline: Det är absolut inte så att våld och missbruk hör ihop, alkohol kan vara en utlösande faktor men det är sällan orsaken.

Även David problematiserar detta och säger att just våld i nära relationer har många förstagångsbesökare för socialtjänsten, de förekommer i alla samhällsklasser och utan

inverkan av andra substanser. Variationen i intervjupersonernas förståelse påverkar hur ärenden kategoriseras och vilka insatser som erbjuds. Om våld tolkas genom en beroenderam riskerar fokus att förskjutas från relationsdynamik till substansbruk. I linje med Goffman (2020) kan detta förstås som att professionellas sätt att definiera problemet påverkar vilka insatser som anses relevanta. Det visar att organisatoriska praktiker inte är neutrala, utan formade av hur problem förstås.

Sammanfattningsvis visar analysen att arbetet med våldsutövande män i hög grad formas av organisatoriska förutsättningar, där samverkan, rutiner och tolkningar påverkar hur våld uppmärksammas. Dessa strukturer kan både möjliggöra stöd och bidra till att våld osynliggörs, vilket innebär att förändring inte enbart beror på individen utan också på organisationens utformning.

5.4 Behandlarens roll och inverkan

Föregående avsnitt behandlade socialtjänstens organisatoriska arbete och förebyggande insatser riktade mot våldsutövande män. I detta avsnitt riktas fokus mot behandlaren som aktör i det direkta klientarbetet, med betoning på behandlarens kön som påverkande faktor samt de egenskaper som framträder som betydelsefulla i arbetet.

5.4.1 Behandlarens kön som faktor

Samtliga intervjupersoner uppgav att behandlarens kön i sig inte är avgörande. Istället framhålls alliansskapande, personkemi och ett icke-dömande förhållningssätt som centrala faktorer i mötet med klienten. Detta bekräftas även i en fokusgrupp som en av intervjupersonerna genomfört, där deltagarna betonade vikten av att bli bemötta med lyhördhet, respekt och utan att bli dömda. Detta ligger i linje med Sörmark, Bildtgård och Hübner (2024), som lyfter fram allians, förtroende, lyssnande, respekt och empati som avgörande i det initiala mötet.

Vid fördjupande frågor om könets betydelse framkom dock nyanser i intervjupersonernas resonemang. Svaren visade skillnader beroende på behandlarens

kön, Caroline säger såhär:

Caroline: Männnen vill bli omhändertagna och inte dömda, vilket vissa män uttryckt att kvinnor är bättre på. Vissa män kan tycka det är jobbigt att prata med en annan man som behandlare för då kunde det bli lite som konkurrens, men såklart är allt individuellt.

De kvinnliga intervjupersonerna upplever ingen annorlunda behandling, utan beskriver att de möts med respekt. Däremot skiljer sig de manliga intervjupersonernas resonemang.

Otto: Jag tänker att många av de här männen har ett problem lite grann med det här manligt och kvinnligt, och att många nog har en knepig inställning till kvinnor, det är svårt att möta kvinnor på nåt sätt. Många vill hitta en grabbig attityd och försöka hitta varandra som killar, vi kan snacka och dunka varandra i ryggen.

De manliga intervjupersonerna, liksom Otto gör, beskriver det som en fördel att vara manlig behandlare, då våldsutövande män ofta antas ha en problematisk kvinnosyn. Sengoele et al (2021) framhåller även att våldsutövande män anser att professionellas kön kan ha betydelse, "Det upplevs lättare att tala med en manlig professionell" (s. 154). Otto lyfter även risker med manlig behandlare, såsom att samtalen präglas av en "grabbig" jargong eller manlig samhörighet som kan motverka förändring.

De manliga intervjupersonerna framhåller även fördelarna med kvinnliga behandlare, som att de kan uppfattas som mindre hotfulla och mer omhändertagna. Detta kan förstås i förhållande till Connells (2013) teori om hegemonisk maskulinitet, där hierarkier mellan maskuliniteter kan försvåra sårbarhet i manliga relationer. Därför kan det upplevas lättare att samtala med en kvinnlig behandlare.

Sammantaget visar resultatet en viss ambivalens kring behandlarens kön. Däremot framhålls kön som en relativt oviktig faktor i jämförelse med allians, bemötande och

personkemi.

5.4.2 Professionella egenskaper och kompetenser

I föregående avsnitt beskrivs hur behandlarens kön inte framträder som det mest centrala i påverkan på behandlingen. Utan alliansskapande och icke-dömande förhållningssätt anses vara viktigare för en lyckad behandling, något som beskrivs närmare i detta avsnitt.

Caroline: De tycker det är skönt att få komma och prata om det som hänt ur sitt perspektiv. Det är viktigt att förstå att vi inte sitter och daltar med dessa männen, utan man behöver vara tydlig i ansvarsbiten, men behöver ändå visa omsorg och medkänsla.

Caroline belyser vikten av en balanserad behandlarroll, där omsorg och empati kombineras med tydlighet kring ansvar. Samtliga intervjupersoner framhåller att skilja mellan person och handling. Fokus ligger på att förändra våldsbeteendet, samtidigt som individen bemöts med respekt och möjlighet till förändring. Detta i linje med Campbell et al. (2010) som framhåller att männen vill bli bemötta med förståelse och stöd, utan att skuldbeläggas, samtidigt som deras problem erkänns och tas på allvar.

Patrik: De brukar vara rädda att jag ska anmäla till polisen om de säger vad de gjort. De jag får börja med är att lugna dem. Säga att jag inte är dömande. Det jag alltid gör är att säga att vi har ett förutsättningslöst möte först. Vi känner på det, hur vi känns med varandra, sen får vi se vad de vill prata om.

Patrik betonar vikten av att bemöta klientens rädsla genom ett lyhört och icke-dömande förhållningssätt. Särskilt framträder en oro kring anmälningsplikt, vilket behandlarna behöver tydliggöra för att minska upplevelsen av hot och möjliggöra öppenhet i samtalen. Detta ligger i linje med Sengoelge et al. (2021), som framhåller att ett gradvis och respektfullt tillvägagångssätt, där individen ges utrymme att reflektera över sitt beteende, är centralt för förändringsarbete.

Caroline: Många beskriver att de inte slår, att de aldrig skulle lägga en hand på en kvinna. Man kan möta dem i det. Vad bra att du inte gör det, men vad är det du gör när du blir arg? Hur blir det för dig, vad händer när du blir arg? Och så kanske man ritat en ilsken-skala på tavlan. När du är högst upp på ilskeskalan säger du att du aldrig slår någon, det är ju jättebra att ha den gränsen, men vad är det du gör?

Caroline belyser vikten av att stärka männen i vad som är bra, samt att få dem att ta ansvar för sina handlingar. Materiellt eller psykiskt våld är också våld, vilket många män inte är införstådda med när de kommer till behandlarna enligt våra intervjupersoner. Samtliga intervjupersoner beskriver att män som utövar våld sällan har en intention att skada närstående, utan att våldet ofta får konsekvenser som påverkar både honom och familjen negativt. Att synliggöra dessa konsekvenser, utan att skuldbelägga, lyfts som en central del i behandlingsarbetet för minskad stigmatisering (Goffman, 2020). Att istället rikta fokus mot beteendet snarare än individen, detta för att främja männens ansvarstagande och motivation till förändring.

5.5 Motivation till förändring

I detta avsnitt riktas fokus mot mäns motivation till förändring i samband med våldsutövande. Analysen framhåller både inre och yttre motivationsfaktorer samt hur dessa samverkar och förändras över tid. Särskild uppmärksamhet ägnas åt hur motivation initieras, upprätthålls och i vissa fall avtar under behandlingsprocessen.

5.5.1 Inre motivation

Samtliga intervjupersoner beskriver att det är ovanligt att män söker hjälp för sitt våldsutövande utan yttre påtryckningar. De som söker hjälp på eget initiativ uppges ofta ha uppmärksammat negativa konsekvenser av sitt beteende, vilket blir en drivkraft.

Caroline: Många säger när de ringer första gången att 'jag vill inte skada dem, jag älskar ju henne och jag älskar mina barn och jag vill inte att de ska vara med om detta'. När man då gått över gränsen så inser man att jag måste ha hjälp, detta kan inte

fortsätta.

Samtliga intervjupersoner håller med Caroline, att män som uppvisar inre motivation generellt är mer mottagliga för förändringsarbete. Linus beskriver att många män söker hjälp på grund av yttre påtryckningar, som han kallar hotivationer, men att de under behandlingsprocessen kan utvecklas till en mer internaliserad vilja till förändring:

Linus: Jag tänker att när de kommer hit så är de väl någon typ av hotivation, sen går de över till att jag vill faktiskt göra något åt mitt problem, att man stannar kvar.

I enlighet med Linus framhåller Tarzia et al. (2023) att juridiska påföljder, konsekvenser och risken att förlora de männen älskar kan fungera som motivationshöjande faktorer, något som framkom i intervjuerna.

5.5.2 Yttre påtryckningar

Även om deltagandet formellt är frivilligt, präglas hjälpsökandet i många fall av yttre påtryckningar:

Patrik: Att deras partner hotar att lämna dem är väldigt vanligt eller att de tänker att de ska ha fördel att komma till mig inför en vårdnadstvist.

De två former av yttre påtryckningar som Patrik lyfter återkommer även hos de andra intervjupersonerna. Vidare framhålls att många män initialt söker behandling utifrån förväntningar om egen vinning, men samtidigt uppvisar låg motivation och begränsad förståelse för problemet, där våldet ofta tolkas som ett relationsproblem snarare än ett individuellt ansvar.

Linus: När de kommit från frivården och de har en tidsbegränsad frivårds insats efter villkorlig frigivning. De bryter ofta när tiden har gått ut. Då vill de inte fortsätta.

Linus belyser att när de yttre påtryckningarna upphör, exempelvis avslutad frivårdsinsats, kan motivationen för fortsatt behandling avta. Detta mönster bekräftas även av övriga intervjupersoner, bland annat Caroline:

Caroline: *De kan tycka att efter ett tag, 'Vad ska jag mer göra? Hur ska jag visa att jag förändras? Jag får inte träffa barnen', för ibland kan barnen vara placerade med mamman. Frustrationen växer hos pappan, 'Nu är det kört, nu får jag inte träffa barnen.' De jobbar en del med sig själv, men det blir inga riktigt klara direktiv för vad de ska uppnå, 'Vad är en god förälder? När får jag träffa mina barn igen?' Det måste finnas en tydlighet. De måste veta vad de ska göra för att förändra situationen. Jag kan uppleva idag att en del pappor blir frustrerade. 'Att jag går här men jag får ändå inte träffa mina barn' och då sjunker motivationen rejält.'*

Caroline belyser att det behöver finnas tydliga riktlinjer för männen för att de ska kunna behålla sin motivation. Hon tillägger även en annan aspekt:

Caroline: *Man ska ta ansvar, man ska förstå vad man gjort, det gör ont att tänka på att man sårat sina barn, en anledning till att frun lämnade, man börjar prata barndom, det kan vara jättejobbigt för man lagt locket på i 40 år. En del avbryter på grund av det.*

Caroline belyser två av hindren i arbetet med att upprätthålla männens motivation till förändring. Hon framhåller särskilt svårigheten i att ta ansvar för sina handlingar och att bearbeta känslomässigt krävande erfarenheter, vilket kan leda till att vissa avbryter behandlingen. Detta visar på att uttrycka sina känslor kan upplevas som svagt och att man därför väljer att inte ta hjälp, något som Camacho-Ruiz, Galvez-Sánchez och Limiñana-Gras (2026) också belyser i sin studie.

Sammantaget visar resultatet att mäns motivation till förändring ofta är komplex och föränderlig. Den initieras i många fall genom yttre påtryckningar, men kan över tid utvecklas till en mer inre motivation. Samtidigt framträder flera hinder, såsom brist på upplevd vinning, otydliga mål samt känslor av skuld och skam, vilka kan bidra till att motivationen avtar. Resultatet indikerar därmed att motivation inte enbart är en individuell drivkraft, utan nära sammankopplad med individens förmåga att ta ansvar för sitt beteende och dess konsekvenser.

5.6 Ansvarstagande

Sista avsnittet i resultatdelen behandlar vi hur våldet förstås och hanteras av männen, med särskilt fokus på ansvar och erkännande. Analysen framhåller hur ansvar för våldet initialt förskjuts och förklaras genom yttre faktorer, samt vilka utmaningar som förknippas med att erkänna och ta ansvar för sitt beteende.

5.6.1 Externalisering av våldet

Samtliga intervjupersoner framhåller att våldet i stor utsträckning externaliseras och normaliseras av män som utövar våld, genom att ansvaret för det egna beteendet förläggs till yttre faktorer såsom partners agerande, uppväxtförhållanden eller andra omständigheter. Caroline och David beskriver hur våldets ansvar förskjuts:

Caroline: Att man är i en förnekelse för oss 'Det är bara för att hon gör si eller så. Bara för den och den'. Man lägger allt utom sig. Det finns ju en del som gör det. Då kommer man ingen vart.

David: 'Om du tycker detta är våld skulle du vart med när jag var liten'. Många kommer med egna erfarenheter av känslomässigt försummelse i uppväxten

Caroline belyser att många av de män som utövar våld själva varit utsatta för våld och att de behöver skapa sig en förståelse för varför de agerar på detta sätt:

Caroline: I nio av tio fall skulle jag säga att det är en man som själv blivit våldsutsatt. Det är många våldsutövare som tänker att jag är en hemsk människa, skuldbelägger sig och får ångest, då kan man inte förändra. Man behöver någonstans förstå att jag reagerar såhär för att jag själv varit utsatt och det är vissa saker som triggar igång mig.

Övriga intervjupersoner lyfter liknande problematik som Caroline och beskriver även svårigheter för män att tala om känslor och uppväxtförhållanden. Detta överensstämmer med Connell (2013) som beskriver mäns svårighet att visa sig sårbara, kopplat till maskulinitetsnormer.

5.6.2 Erkännande av våld

Samtliga intervjupersoner beskriver svårigheterna att faktiskt våga erkänna våldet, Otto och David beskriver:

Otto: Man måste någonstans kliva över den här gränsen och erkänna att man faktiskt har gjort de här sakerna, att man är skyldig och att man behöver förändras och på något sätt stå upp för att det här klarar jag inte, detta har jag gjort, jag tror det är ytterst få som klarar det när det kommer. Att faktiskt erkänna.

David: Det finns något mänskligt med att man får stå ut av sig själv tror jag, att man försöker intersektionalisera och rationalisera förklaringsmodeller för det är jobbigt att ta ansvar i livet i stort, det vet väl alla att man betar sig dåligt, som man gör ibland för man är människa. Det är ju jättejobbigt att behöva ta ansvar för det!

David uttrycker att ingen människa är stolt över att såra någon man älskar. Detta kan förstås utifrån Goffmans (2020) teori om stigma, där individen riskerar att förlora socialt erkännande när den bryter mot sociala normer och förväntningar. Att identifieras som en våldsutövande man kan innebära att inte längre leva upp till idealen om självkontroll, ansvar och att vara "en bra man", vilket ligger i linje med hegemonisk maskulinitet (Connell, 2013). Erkännandet av våldet riskerar därmed att hota mannens sociala identitet, vilket kan bidra till att våldet förnekas, tonas ned eller förklaras bort.

Sune: Man måste först komma till en punkt där man ser sig själv som skyldig och därmed behov av hjälp. Jag tror att det är jättesvårt därför att det här i många fall är väldigt komplext.

Sune, tillsammans med övriga intervjupersoner, lyfter vikten av att våldsutövaren själv måste förstå handlingen och ta ansvaret för den. Om individen inte ser sitt beteende som problematiskt blir det svårt att initiera ett förändringsarbete. Detta ligger i linje med Tarzia et al. (2023) som lyfter vikten av att öka männens medvetenhet kring sitt egna beteende och att de själva måste förstå konsekvenserna av våldet. Utifrån ett

socialkonstruktivistiskt perspektiv (Wennerberg, 2010) kan denna medvetandeprocess förstås som att individens förståelse av våld omformas genom nya sätt att tolka och definiera sina handlingar i relation till sociala normer och relationer.

Caroline: Aggression och våld är en individuell problematik som man måste ta ansvar för själv. Man måste förstå sitt våld oavsett vad som händer runt omkring. Det kan ofta vara en svår situation där många personer felat. Man får skala av det och ta ansvar för vad som händer när jag blir arg. Vad jag har rätt att göra när jag blir arg och vad har jag inte rätt att göra.

Caroline beskriver i citatet att det är en individuell problematik, där det handlar om gränsdragning för vad man får och inte får göra i situationer där man blir arg.

Intervjupersonerna pekar på att det finns en tydlig spänning mellan externalisering och ansvarstagande i mäns förståelse av sitt våldsutövande. Våldet förklaras ofta genom yttre omständigheter och förklaringar. Denna process är påverkad av skuld och skam, vilket kan försvåra erkännandet av våld. Detta kan förstås i relation till Goffmans (2020) teori om stigma, där identiteten som våldsutövare riskerar att kopplas till negativa sociala föreställningar. För att hantera detta kan männen distansera sig från handlingarna eller förskjuta ansvaret utanför sig själva. Resultatet understryker därmed vikten av behandlingsinsatser som både möjliggör förståelse för bakomliggande faktorer och samtidigt tydliggör individens ansvar i förändringsprocessen.

6. Resultatdiskussion

I detta avslutande kapitel presenteras och diskuteras studiens tillvägagångssätt samt resultatet utifrån de tre forskningsfrågorna. Avslutningsvis diskuteras studiens implikationer för socialt arbete samt en avslutande diskussion.

6.1 Studiens tillvägagångssätt

I detta avsnitt presenteras hur studiens tillvägagångssätt har fungerat, och vad vi hade gjort annorlunda i en framtida studie.

Studiens metodval fungerade väl, de semistrukturerade intervjuerna möjliggjorde både att besvara studiens frågeställningar och att fånga upp nya perspektiv. Detta bidrog både

till att många svar var i linje med vår hypotes, exempelvis att män ofta söker hjälp till följd av yttre påtryckningar. Samtidigt framkom nya resultat, såsom att missbruksproblematik inte beskrevs ha ett tydligt samband med mäns våldsutövande. Vidare synliggjorde studien att efterfrågan på stödinsatser för våldsutövande män var större än vi förväntat, samt att marknadsföringen av insatser hade stor påverkan på antalet hjälpsökande män.

De utvalda teorierna har visat sig vara relevanta för studiens syfte.

Socialkonstruktivismen har bidragit till förståelsen av våld som ett socialt konstruerat problem, där synen på våld förändrats över tid. Hegemonisk maskulinitet och stigmatologi har möjliggjort en förståelse för de hinder som kan påverka mäns benägenhet att söka hjälp.

Motivationsteori övervägdes som teoretiskt perspektiv, då motivation var en central aspekt av studien. Teorin valdes bort eftersom studiens syfte var att förstå motivation i relation till sociala och strukturella faktorer. De valda teorierna bedömdes därför ge en djupare förståelse för de samhälleliga normer som påverkar mäns hjälpsökande och förändringsarbete. Däremot hade det varit intressant att i en framtida studie inkludera motivationsteori som teoretiskt ramverk.

Hade studien genomförts under andra förutsättningar hade ett större urval av yrkesverksamma kunnat bidra till mer överförbarhet i resultatet. Det hade även varit av intresse att undersöka våldsutövande mäns egna perspektiv, exempelvis motivationsfaktorer och sociala hinder i förändringsprocessen.

6.2 Frågeställningar

I detta avsnitt presenteras de resultat vi fått på våra frågeställningar, samt en diskussion kring utvecklingspotentialer i arbetet med våldsutövande män.

6.2.1 Hur sker den initiala kontakten med socialtjänsten?

Hela empirin pekade på att den initiala kontakten sällan sker på männens eget initiativ, utan uppstår oftast genom yttre påtryckningar eller i samband med andra ärenden inom socialtjänsten, särskilt barn- och ungdomsenheten där våldet uppmärksammas under utredningar. Detta kan förstås som att männen inte söker hjälp förrän våldet redan har fått konsekvenser som uppmärksammas av omgivningen. Intervjupersonerna framhåller att samverkan mellan de olika enheterna ofta är bristfälliga och att våldet försvinner längs utredningens gång, trots att ett välfungerande samarbete beskrivs som centralt för att möjliggöra tidiga insatser.

Intervjupersonerna beskriver att självinitierad kontakt främst sker efter att män uppmärksammas om stödinsatser genom exempelvis affischer eller uppsökande arbete. Detta tyder på att synliggörandet av stödinsatser och en låg tröskel kan ha betydelse för mäns benägenhet att söka hjälp. Samtidigt framkommer det att skam och stigma kan påverka eller hindra mäns hjälpsökande.

Utifrån detta kan det diskuteras om den låga graden av självinitierat hjälpsökande inte enbart beror på bristande motivation, utan även på sociala och strukturella hinder som försvårar mäns benägenhet att söka hjälp. Resultatet belyser därmed att vidare utveckling av lågtröskel insatser kan öka mäns benägenhet att söka hjälp, samt att en utvecklad samverkan mellan enheterna på socialtjänsten kan fånga upp män i ett tidigare skede.

6.2.2 Vilka faktorer eller händelser uppfattar yrkesverksamma som avgörande för att män som utövar våld i nära relationer för första gången tar kontakt med socialtjänsten?

Yrkesverksamma beskriver att den första kontakten med socialtjänsten ofta utlöses av akuta händelser eller tydliga konsekvenser av våldet. Det kan handla om att en partner lämnar relationen, att barn omhändertas, eller att socialtjänst blir inkopplade efter en incident. Författarna fann att självinitierat hjälpsökande ofta uppstår i närtid till att våldet utspelat sig. Detta visar att kontakten ofta uppstår i ett krisläge.

Samtliga intervjupersoner beskriver att männens "fönster" ofta är kortvariga, alltså den tidsperiod när männen är villiga att söka hjälp för sitt beteende. När den akuta situationen stabiliseras kan motivationen minska och ersättas av förnekelse eller nedtoning av problemet. Därför är det av betydande vikt att socialtjänsten ska hinna fånga männen inom denna korta tidsperiod. Här gäller det att socialtjänsten är bra på att marknadsföra sina insatser på ett sätt som fångar männen i tidigt skede, att de syns och hörs överallt, samt att männen är medvetna om vilka hjälpinsatser som finns. Det är också av betydelse att samverkan inom socialtjänsten fungerar väl så att männen fångas upp i ett tidigt skede.

6.2.3 Hur beskriver yrkesverksamma att mäns motivation och inställning till förändring ser ut i samband med den första kontakten med socialtjänsten?

Resultatet visar att mäns motivation och inställning till förändring i samband med den första kontakten med socialtjänsten präglas av komplexitet och ambivalens. När hjälpsökandet sker på eget initiativ är rädslan för att skada en närstående den mest centrala motivationsfaktorn. Samtidigt fann forskarna att män som söker hjälp med yttre påtryckningar ofta känner en lägre motivation till förändring, vilket försvårar förändringsarbetet. Detta framhåller betydelsen av motivationsskapande inom behandlingen.

Resultatet indikerar dock att motivation inte är statisk, utan kan utvecklas successivt under behandlingsprocessen. När männen ges möjlighet att prata om sitt våldsutövande och hur det påverkar deras relation, kan detta bidra till en inre motivation till förändring.

Utifrån detta kan det diskuteras att behandlingsinsatser inte enbart bör fokusera på att konfrontera våldet, utan även på att identifiera och arbeta utifrån individens specifika motivationsfaktorer. Resultatet tyder på att männens motivation till förändring varierar, för vissa handlar det om att undvika att skada närstående, medan andra främst motiveras av de personliga konsekvenser som våldet medför. Detta belyser vikten av ett flexibelt och individanpassat förhållningssätt, där behandlaren både tydliggör ansvar för våldet och samtidigt skapar förutsättningar för motivation och förändring.

6.4 Implikationer för socialt arbete

Vår studie har bidragit till att belysa centrala aspekter av socialtjänstens arbete med att nå, motivera och stödja män som utövar våld i nära relationer i en initial förändringsprocess. Författarna har under studiens process uppmärksammat vissa mönster som kan vara betydande för framtida arbete med män som utövar våld.

6.4.1 Marknadsföring av stödinsatser

Ett mönster som forskarna kunde belysa i det empiriska materialet var att de socialtjänster som marknadsför sitt arbete med våldsutövande män, hade störst antal frivilligt hjälpsökande män. Under intervjuerna la vi märke till att de som var ute och pratade om våld på skolor, torg, arbetsplatser samt satte upp affischer, hade betydligt fler hjälpsökande män än de som inte marknadsfört sig. De verksamheter som arbetade aktivt med informationsspridning beskrev även hur formuleringen av budskap på exempelvis affischer anpassades för att inte upplevas som alltför konfrontativ eller stigmatiserande. Istället för direkta formuleringar som "slår du din fru?" användes exempelvis budskap som "Jag vill inte att min familj ska vara rädd för mig" eller "Får du höra att du ofta blir för arg?". Genom att använda mindre anklagande formuleringar menade intervjupersonerna att tröskeln för igenkänning och kontakt kunde minska.

6.4.2 Samverkan mellan socialtjänstens enheter

Studien synliggjorde även flera organisatoriska utmaningar i arbetet med att nå våldsutövande män och motivera dem till förändring. Intervjupersonerna beskrev att mäns våldsutövande ofta hamnar i skymundan inom andra utredningar, exempelvis inom barn- och ungdomsenheten, utan att deras verksamhet kopplas in. Resultatet indikerar att bristande samverkan mellan avdelningar kan bidra till att våld inte upptäcks eller hanteras i tid. Samtidigt framhåller intervjupersonerna att ett mer strukturerat och aktivt samarbete mellan verksamheter skulle kunna möjliggöra tidigare insatser och därmed bidra till att förebygga fortsatt våld. Resultatet belyser därmed behovet av att vidareutveckla samverkan mellan de olika enheterna.

6.4.3 Uppföljning

Hela empirin pekade på att många män som utövar våld själva har erfarenheter av våld, exempelvis genom att ha blivit utsatta under barndomen eller bevittnat våld mellan föräldrar. Flera intervjupersoner menade att våld därmed kan bli en inlärd handlingsstrategi, där männen utvecklat ett sätt att hantera konflikter och starka känslor genom våldsamma uttryck.

Flera intervjupersoner framhöll att många män som idag utövar våld själva saknade stödinsatser under barndomen, trots erfarenheter av våld och utsatthet. Detta synliggör vikten av tidiga insatser och långsiktig uppföljning för barn som lever med våld, då förebyggande arbete och kontinuerligt stöd kan minska risken för våldsutövande senare i livet.

6.5 Avslutande diskussion

Studien belyser att arbetet med att motivera våldsutövande män att söka hjälp och genomgå förändring präglas av betydande utmaningar. Dessa framträder på flera nivåer, såväl samhälleliga och organisatoriska som individuella, hos både våldsutövare och yrkesverksamma. Resultatet synliggör att motivation till förändring är en komplex och dynamisk process som kräver långsiktiga och tillgängliga insatser.

Arbetet behöver prioriteras redan nu, inte när våldet eskalerat till sin yttersta konsekvens. Varje år dödas omkring 13 kvinnor av en nuvarande eller tidigare partner. Detta innebär att liv hade kunnat räddas genom tidigare insatser, ökad tillgänglighet till stöd och ett mer aktivt arbete med att motivera våldsutövande män till förändring.

För att stoppa mäns våld mot kvinnor räcker det inte enbart med skydds- och stödinsatser för de våldsutsatta. Det krävs också ett aktivt och långsiktigt arbete med de män som utövar våld, där fokus måste ligga på att identifiera, motivera och möjliggöra förändring innan våldet eskalerar eller upprepas.

Sammantaget bör studiens resultat tolkas med viss försiktighet. Studien bygger på ett begränsat och målstyrt urval samt utgår från yrkesverksammas erfarenheter. Därmed inkluderas inte våldsutövande mäns egna upplevelser av sitt beteende, hjälpsökande eller motivation till förändring. Resultatet kan därför inte förstås som representativt för alla verksamheter eller individer inom området. Trots detta kan resultatet ge betydelsefulla perspektiv inom ett forskningsfält där kunskapsläget är begränsat, och kan därmed ge ett relevant underlag för fortsatt forskning och utveckling av socialtjänstens arbete med våldsutövare.

7. Litteraturförteckning

Brottsförebyggande rådet (2024) *Våld i nära relation*.

<https://bra.se/amnen/vald-i-nara-relation> [Hämtat: 2026-05-12].

Bryman, Alan, Clark, Tom, Foster, Liam & Sloan, Luke (2025) *Brymans samhällsvetenskapliga metoder*. Fjärde uppl. Malmö: Liber.

Camacho-Ruiz, Julio A., Galvez-Sánchez, Carmen M. & Limiñana-Gras, Rosa M. (2026) A narrative review of men's mental health: the role of stigma and gender-differentiated socialization. *Behavioral Sciences*, 16 (2): 262.

Campbell, Marcie, Neil, Jenny, Jaffe, Peter & Kelly, Tim (2010) Engaging Abusive Men in Seeking Community Intervention: A Critical Research & Practice Priority. *Journal of Family Violence*, 25 (4): 413-422.

Connell, Raewyn (2013) *Maskuliniteter*. Göteborg: Daidalos.

Eidevald, Christian (2022) Videoobservationer. I: Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Tredje uppl. Stockholm: Liber AB.

Ekström, Veronica & Dahl, Fanni O. (2023) Metoder för att motivera våldsutsatta och våldsutövande personer till stöd: en scoping review. *Socialmedicinsk tidskrift*, 100 (2): 355-367.

Eldén, Sara (2020) *Forskningsetik: vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Studentlitteratur AB, Lund.

Goffman, Erving (2020) *Stigma: Den stämplades roll och identitet*. Femte uppl. Lund: Studentlitteratur AB

Knutagård, Hans (2022) *Verksamhet, Människa och omvärld*. Lund: Studentlitteratur AB.

Kuskoff, Ella, Clarke, Andrew & Parsell, Cameron (2022) What About Men? The Marginalization of Men Who Engage in Domestic Violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 37 (13-14): 11582-11604.

Mattsson, Tina (2021) *Intersektionalitet i socialt arbete*. Tredje uppl. Malmö: Gleerups

Mbilinyi, Lyungai F., Neighbors, Clayton, Walker, Denise D., Segar, Karen, Walton, Thomas O., Roffman, Roger A., Zegree, Joan & Urion, Ward (2023) What's In It for Me? Motivating the Untreated Abuser to Consider Treatment. *Journal of Family Violence*, 38 (2): 333-346.

Morrison, Penelope K., Warling, Adren D., Fleming, Rhonda & Chang, Judy (2024) Partner Violent Men's Perspectives on the Factors That They Believe Contributed to Their Abusive Behaviors. *Violence Against Women*, 30 (2): 460-484.

Parnell, Kenneth J. & Hammer, Joseph H. (2018) Deciding on couple therapy: The role of masculinity in relationship help-seeking. *Psychology of Men & Masculinities*, 19 (2): 212-222.

Regeringen (2026) *Frihet från våld, förtryck och utnyttjande*.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2026/01/frihet-fran-vald-fortryck-och-utnyttjande/>

[Hämtat: 2026-03-27].

Sengoelge, Mathilde, Ponce, Alvaro, Perry, Elisabeth, Pauncz, Alessandra & Geldschlager, Henrich (2021) Reaching out and seeking help from frontline professionals: experiences of men perpetrating partner violence. *Journal of Gender-Based Violence*, 5 (1): 149-161.

SFS: 2025:400. *Socialtjänstlag*

Sinisalo, Eveliina & Moser Hällen, Linn (2018) *Våld i nära relationer: socialt arbete i forskning, teori och praktik*. Malmö: Liber.

Sörmark, Mira, Bildtgård, Torbjörn & Hübner, Lena (2024) Professional understandings of men's violence against women. *European Journal of Social Work*, 27 (2): 413-426.

Tarzia, Laura, McKenzie, Mandy, Addison, Matthew J., Hameed, Mohajer A. & Hegarty, Kelsey (2023) Help Me Realize What I'm Becoming: Men's Views on Digital Interventions as a Way to Promote Early Help-Seeking for Use of Violence in Relationships. *Journal of Interpersonal Violence*, 38 (13-14): 8016-8041.

Vetenskapsrådet (2024) *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wedgwood, Nikki (2009) Connell's theory of masculinity - its origins and influences on the study of gender. *Journal of Gender Studies*, 18 (4): 329-339.

Wennerberg, Søren B. (2010) *Socialkonstruktivism: Positioner, problem och perspektiv*. Andra uppl. Malmö: Liber.

World Health Organization (2024) *Violence against women*.
<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women> [Hämtat: 2026-03-26].

8. Bilagor

Bilaga 1 - Samtyckesblankett

Samtycke till deltagande i examensarbete vid Samhällsvetenskapliga fakulteten

Jag har fått muntlig och skriftlig information om studien och har haft möjlighet att ställa frågor. Studien är ett studentarbete och personuppgifter behöver behandlas för att kunna komma i kontakt med deltagare samt då de har avgörande roll för studiens innehåll.

Jag samtycker till...

- Att delta i en studie med syfte att undersöka hur yrkesverksamma uppfattar och beskriver faktorer som bidrar till att manliga våldsutövare söker hjälp för sitt beteende.
- Att bli intervjuad
- Att inspelning av intervjun sker med diktafon
- Att uppgifter om mig behandlas på det sätt som beskrivs i informationsbrevet
- Att jag är helt fri att när som helst avbryta mitt deltagande, eller välja att inte svara på en fråga, utan att förklara varför och att om jag inte längre vill vara med i studien så raderas allt material som rör mig.

Vi delar inte dina personuppgifter med tredje part.

Samtycke kommer att hämtas muntligt innan intervjun.

Lunds universitet, Box 117, 221 00 Lund, med organisationsnummer 202100-3211 är personuppgiftsansvarig. Du hittar Lunds universitets integritetspolicy på www.lu.se/integritet

Du har rätt att få information om de personuppgifter vi behandlar om dig. Du har också rätt att få felaktiga personuppgifter om dig själv rättade. Om du har klagomål på vår behandling av dina personuppgifter kan du kontakta vårt dataskyddsombud via dataskyddsombud@lu.se. Du har även rätt att inge klagomål till tillsynsmyndigheten

(Integritetsskyddsmyndigheten, IMY) om du tycker att vi behandlar dina personuppgifter på ett felaktigt sätt.

Om du vill avbryta ditt deltagande i studien eller har du frågor om dina personuppgifter kan du kontakta Alva Vastersson eller Nova Andersson.

Alva Vastersson

+46 70-974 54 63

alva.vastersson@gmail.com

Nova Andersson

+46 73-338 91 22

novaandersson43@gmail.com

Bilaga 2 - Informationsbrev

Studie om yrkesverksammas perspektiv på mäns kontakt med socialtjänsten vid våld i nära relationer

Vad handlar studien om?

Vi heter Alva Vastersson och Nova Andersson och studerar på socionomprogrammet vid Lunds universitet. Just nu skriver vi vårt examensarbete med fokus socialtjänstens erfarenheter av på mäns våld i nära relationer.

Studien syftar till att undersöka yrkesverksammas erfarenheter av att möta män som utövar våld i nära relationer, genom att analysera vilka faktorer och motivationsprocesser som bidrar till att dessa män för första gången kommer i kontakt med socialtjänsten och eventuellt påbörjar en förändringsprocess. Genom att ta del av yrkesverksammas erfarenheter vill vi öka förståelsen för vilka omständigheter som ligger bakom att män söker hjälp och hur deras benägenhet att ta emot stöd och behandling kan förstås.

Hur går studien till?

Studien genomförs genom intervjuer med yrkesverksamma inom socialtjänsten som i sitt arbete möter män som utövar våld i nära relationer.

Intervjun kommer att innehålla frågor om hur kontakten med dessa män vanligtvis uppstår, vilka faktorer eller situationer som kan leda till att de söker hjälp, samt hur yrkesverksamma uppfattar männens motivation och inställning till förändring i samband med den första kontakten.

Intervjun beräknas ta cirka 45 minuter och kan genomföras digitalt via videolänk eller telefon, beroende på vad som passar bäst för intervjupersonen.

Hur hanteras mina uppgifter?

Om du samtycker kommer intervjun att spelas in med en diktafon för att vi ska kunna transkribera materialet. Inspelningen används endast för forskningsändamål och raderas efter att studien är genomförd.

Alla deltagare kommer att anonymiseras i studien, vilket innebär att inga namn eller andra uppgifter som kan identifiera dig eller din arbetsplats kommer att framgå i uppsatsen. Allt material behandlas konfidentiellt och används endast för detta examensarbete.

Frivilligt deltagande

Ditt deltagande i studien är helt frivilligt. Du kan när som helst avbryta ditt deltagande eller välja att inte svara på en fråga utan att behöva ange någon anledning. Om du väljer att avbryta kommer allt material som rör dig att raderas.

När studien är färdig kommer uppsatsen att publiceras digitalt och finnas tillgänglig via DiVA-portalen.

Kontakt

Om du har frågor om studien eller är intresserad av att delta är du varmt välkommen att kontakta oss:

Alva Vastersson

alva.vastersson@gmail.com

Nova Andersson

novaandersson43@gmail.com

Handledare:

Hans Knutagård

Lunds universitet

Bilaga 3 - Intervjuguide

Yrkesverksammas perspektiv på mäns våld i nära relationer

Introduktion

- Kort presentation av oss och studiens syfte
- Information om frivillighet, anonymitet och möjlighet att avbryta
- Samtycke till inspelning

Uppvärmning / Bakgrund

- Kan du berätta lite om din yrkesroll och din arbetsplats?
- Hur länge har du arbetat med frågor som rör våld i nära relationer?

Huvuddel

1. Erfarenheter av våldsutövande män

- Av din erfarenhet, vad finns det för anledningar till att männen väljer att söka hjälp och förändra sitt beteende?
- Utifrån din kunskap, vilken är den vanligaste anledningen?
- Enligt dig, är det ofta någon specifik händelse eller scenario som fått dem att söka hjälp första gången?
- Hur upplever du att männen ställer sig till hjälpen/att komma till er?
- Hur kommer du i kontakt med männen i ditt arbete, kommer de till dig frivilligt eller med yttre påtryckningar?

2. Yttre påtryckningar

- Vilka olika typer av yttre påtryckningar upplever du kan finnas när männen söker hjälp?
- Vilken är den vanligaste påtryckningen enligt dig?
- Hur beskriver dessa män sitt eget beteende enligt dig?

3. Frivillighet

- Vad anser du är motivationen till att de väljer frivilligt att söka hjälp första gången?
- Hur upplever du att dessa män beskriver sitt eget beteende?

Våldet

- Av din erfarenhet, finns ett samband mellan hur länge våldet har pågått, gällande om hjälpsökandet sker frivilligt eller inte?
- Vilket typ av våld anser du är det vanligaste som de initialt söker hjälp för första gången?
- Av din erfarenhet, är det vanligt att män som söker hjälp för våldsutövande tidigare har varit i kontakt med socialtjänsten i andra sammanhang?

Arbete och insatser

- Hur arbetar du/ni för att uppmärksamma de stödinsatser ni erbjuder, så att fler män vet att det finns?
- Vad upplever du fungerar bra respektive mindre bra i arbetet med att få männen att söka hjälp?
- Enligt dig finns det någonting samhället hade kunnat gjort annorlunda för att män lättare ska kunna söka hjälp?
- Vad tror du är viktiga egenskaper att ha som behandlare för att lyckas nå fram till männen?
- Tror du att det kan ha en betydande faktor vad för kön behandlaren har?
- Vad tror du är orsaken till att män som behöver hjälp väljer att inte söka hjälp?

Efter första mötet

- Finns det någon skillnad gällande hur många samtal de kommer på, beroende på om de söker frivilligt eller med yttre påtryckningar?

- Hur lång är eran behandling?
- Vad är det mest förekommande scenariot om de bara kommer på ett möte enligt dig?

Avslutning

- Är det något du vill lägga till som du tycker är viktigt men som vi inte har frågat om?
- Har du några frågor till oss?
- Du är välkommen att höra av dig om du har någon fundering, fråga eller något du vill lägga till eller ta bort
- Om vi skulle komma på någon mer fråga vi anser är relevant, är det då okej att vi hör av oss igen till dig?
- Tack för din medverkan